

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอหลักการและแนวคิดที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยสรุปเสนอเนื้อหาตามลำดับหัวข้อ ต่อไปนี้

1. หลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. การกำหนดแนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผู้การปฏิบัติ
3. ความหมายและความสำคัญของวินัย
4. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัย
5. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับจริยธรรมของไทยแนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรมของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต)
6. เกณฑ์การประเมิน
7. เทคนิคเคล็ดลับ
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
9. กรอบแนวคิดในการวิจัย

หลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรการศึกษาแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศมุ่งพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้มนุษย์มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้คุณธรรมมีจิตสำนึก ในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลกเป็นคนดีมีปัญญา มีความสุขมีศักยภาพในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นและประกอบอาชีพที่สุจริตได้อย่างเต็มความสามารถของแต่ละคนรวมทั้งสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 7)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพทางการศึกษาของชาติได้มีการกำหนดควมวิสัยทัศน์มุ่งหมายสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนคุณลักษณะอันพึงประสงค์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ชัดเจนเพื่อใช้เป็นทิศทาง

ในการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับช่วงชั้นมีการกำหนดโครงสร้างเวลาเรียนขั้นต่ำของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละชั้นปีไว้ในหลักสูตรแกนกลางและเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเพิ่มเติมเวลาเรียนได้ตามความพร้อมและจุดเน้นเพื่อให้สถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนให้มีคุณภาพมีจุดมุ่งหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ทักษะเจตคติและคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความ เป็นสากลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดระดับการศึกษาเป็น 3 ระดับระดับประถมศึกษา(ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง 6) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 3) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึง 6) มีการจัดศึกษาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนได้อย่างเสมอภาคผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของสถานศึกษาและท้องถิ่นสามารถนำไปใช้ในการจัดการศึกษาได้ทั้งการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรมมีวินัยและจิตสำนึกสาธารณะที่ดั่งงามมีปัญญาในการใช้ทักษะชีวิต การคิดการสื่อสารการแก้ปัญหาและการใช้เทคโนโลยีมีความสุขในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมประเทศชาติ

วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษต่อการศึกษาประกอบอาชีพและการศึกษาดลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 4)

หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กำหนดหลักการของหลักสูตร (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 5) ไว้ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดมุ่งหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความ เป็นสากล

2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

จุดมุ่งหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขมีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเองมีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหาการใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญ

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

1. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

- 1.1 ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสารมีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม
- 1.2 ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม
- 1.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาและมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเองสังคมและสิ่งแวดล้อม
- 1.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องการทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น
- 1.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้ เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

(กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 6)

2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กล่าวถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนและลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ไว้ ดังนี้

หมวด 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ

มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต และ อยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข

มาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษา และส่งเสริม สิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพ กฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความ ภาคภูมิใจ ในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม และของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริม ศาสตร์ ศิลป วัฒนธรรม ของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้ อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จัก พึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง พัฒนาผู้เรียนให้มี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และมุ่งพัฒนา ในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 นอกจากนี้จะสอดแทรกในการเรียนรู้แต่ละสาระการเรียนรู้แล้ว ยังได้กำหนดไว้ใน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยมีการพัฒนาที่สำคัญคือ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบ ทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ตลอดจนปลูกฝัง และสร้างจิตสำนึกของการทำ ประโยชน์เพื่อสังคม เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะพลเมืองไทย และพลเมืองโลก ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์

8 คุณลักษณะ คือ

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์ สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน

7. รักความเป็นไทย

8. มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 7)

3. จุดเน้นการพัฒนาผู้เรียน

3.1 คุณลักษณะ

ด้านคุณลักษณะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนทุกระดับชั้นมีความเป็นพลเมือง รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่กำหนดไว้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมีคุณลักษณะนิสัยที่ต้องเน้นเป็นแบบเฉพาะในแต่ละช่วงวัย และพัฒนาต่อเนื่องในทุกช่วงชั้น ดังนี้ ชั้น ป.1 ถึง 3 เน้นความใฝ่ดี ชั้น ป.4 ถึง 6 ใฝ่รู้ ชั้น ม.1 ถึง 3 อยู่อย่างพอเพียง และชั้น ม.4 ถึง 6 มีความมุ่งมั่นในการศึกษา และการทำงานโดยสอดคล้องในกิจกรรมการเรียนรู้การสอนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนตลอดจนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553 : 4)

3.2 มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

3.2.1 ภาษาไทย

3.2.2 คณิตศาสตร์

3.2.3 วิทยาศาสตร์

3.2.4 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

3.2.5 สุขศึกษาและพลศึกษา

3.2.6 ศิลปะ

3.2.7 การงานอาชีพและเทคโนโลยี

3.2.8 ภาษาต่างประเทศ

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ ปฏิบัติได้ มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยม ที่พึงประสงค์เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนั้นมาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไก

สำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่า ต้องการอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อ การประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพ ภายนอกซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา และการทดสอบระดับชาติ ระบบการ ตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถ พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด

3.3 ตัวชี้วัด

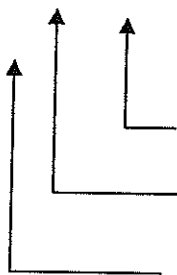
ตัวชี้วัดระบุสิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละ ระดับชั้น ซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรม นำไปใช้ ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัด ประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน

3.3.1 ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีใน ระดับการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 3)

3.3.2 ตัวชี้วัดช่วงชั้น เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึง 6)

หลักสูตรได้มีการกำหนดรหัสกำกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด เพื่อความเข้าใจ และให้สื่อสารตรงกัน ดังนี้

ว 1.1 ป. 1/2

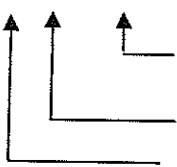

ป.1/2 ตัวชี้วัดชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ข้อที่ 2

1.1 สาระที่ 1 มาตรฐานข้อที่ 1

ว กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

ต 2.2 ม.4-6/ 3

ม.4-6/3 ตัวชี้วัดชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ข้อที่ 3

2.3 สาระที่ 2 มาตรฐานข้อที่ 2

ต กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

3.4 การจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชน

ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามเป้าหมายหลักสูตร ผู้สอนพยายามคัดสรร กระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ โดยช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 8 กลุ่ม สาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พัฒนาทักษะต่าง ๆ อันเป็น สมรรถนะสำคัญให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย

3.5 หลักการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนา ตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถ พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทาง สมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้ และคุณธรรม

3.6 กระบวนการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการ เรียนรู้ จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ ลงมือทำจริง กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้การเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย

กระบวนการเหล่านี้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝน พัฒนา เพราะจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้น ผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในการ จัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.7 การออกแบบการจัดการเรียนรู้

ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน

แล้วจึงพิจารณาออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอนสื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

3.8 หลักการวัดและประเมินผลการเรียน

หลักการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 23-27) การวัดและประเมินผล
การเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนพื้นฐานสองประการ คือ

3.8.1 การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสิน ผลการเรียนในการพัฒนา
คุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมิน
ตามตัวชี้วัด เพื่อให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึง
ประสงค์ของผู้เรียน ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกระดับ ไม่ว่าจะ
เป็นระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ

3.8.2 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
โดยใช้การประเมินเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จ
ทางการเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา
และเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ การวัดประเมินผลการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น
4 ระดับ ได้แก่

- 1) ระดับชั้นเรียน
- 2) ระดับการศึกษา
- 3) ระดับเขตพื้นที่การศึกษา
- 4) ระดับชาติ

ข้อมูลการประเมินในระดับต่าง ๆ ข้างต้น เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาในการตรวจสอบ
ทบทวนพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งเป็นความรับผิดชอบของสถานศึกษาที่จะต้องจัดระบบดูแล
ช่วยเหลือ ปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริมสนับสนุน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามศักยภาพบนพื้นฐาน
การแตกต่างระหว่างบุคคลที่จำแนกตามสภาพปัญหาและความต้องการ ได้แก่

1. กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาด้านวินัยและพฤติกรรม
2. ผู้เรียนที่ปฏิเสธโรงเรียน
3. กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม
4. กลุ่มพิการทางร่างกายและสติปัญญา

ข้อมูลจากการประเมินจึงเป็นหัวใจของสถานศึกษาในการดำเนินการช่วยเหลือผู้เรียนได้
ทันทั่วถึง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนา และประสบความสำเร็จในการเรียน

สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษา จะต้องจัดทำระเบียบว่าด้วยการวัดผล ประเมินผลการเรียนของสถานศึกษา ให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักเกณฑ์ และแนวทางปฏิบัติ ที่เป็นข้อกำหนดของหลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือ ปฏิบัติร่วมกัน ในการตัดสินผลการเรียนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ การอ่าน ถอดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ แลกกิจกรรมการพัฒนาการเรียนนั้น ผู้สอนต้องคำนึงถึงการพัฒนา ผู้เรียนแต่ละคนเป็นหลัก และต้องเก็บข้อมูลของผู้เรียนทุกด้านต่ออย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง ในแต่ละภาคเรียน รวมทั้งสอนซ่อมเสริมผู้เรียนให้พัฒนาจนเต็มตามศักยภาพ การตัดสินผล การเรียนในระดับประถมศึกษา ผู้เรียนต้องผ่านเกณฑ์ ดังนี้

1. ผู้เรียนต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด
2. ผู้เรียนต้องได้รับการประเมินทุกตัวชี้วัด และผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
3. ผู้เรียนต้องได้รับการตัดสินผลการเรียนทุกรายวิชา
4. ผู้เรียนต้องได้รับการประเมิน และมีผลการประเมินผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

ในการอ่าน ถอดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การพิจารณาเลื่อนขั้นทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ผู้เรียนมีข้อบกพร่อง เล็กน้อย และสถานศึกษาพิจารณาเห็นว่าสามารถพัฒนาและสอนซ่อมเสริมได้ให้อยู่ในดุลพินิจ ของสถานศึกษาที่ผ่อนผันให้เลื่อนขั้นได้ แต่หากผู้เรียนไม่ผ่านรายวิชาจำนวนมาก และมีแนวโน้ม ว่าจะเป็นปัญหาต่อการเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้น สถานศึกษาอาจตั้งคณะกรรมการพิจารณาให้เรียน ซ้ำชั้นได้ ทั้งนี้ให้คำนึงถึงวุฒิภาวะ และความรู้ความสามารถของผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.9 การให้ระดับผลการเรียน

ในการตัดสินเพื่อให้ระดับผลการเรียนรายวิชาในระดับชั้นประถมศึกษา สถานศึกษาสามารถให้ระดับผลการเรียน หรือระดับคุณภาพการปฏิบัติของผู้เรียน เป็นระบบ ตัวเลข ระบบตัวอักษรระบบร้อยละหรือระบบที่ใช้คำสำคัญสะท้อนมาตรฐานการประเมินการอ่าน ถอดวิเคราะห์และเขียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้นให้มีระดับผลการประเมินเป็นดีเยี่ยม ดี ผ่าน และไม่ผ่าน การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจะต้องพิจารณา ทั้งเวลาเข้าร่วมกิจกรรม การปฏิบัติกิจกรรมและผลงานของผู้เรียน ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด และให้ผลการเข้าร่วม กิจกรรมเป็นผ่าน และไม่ผ่าน

3.10 เกณฑ์การจบการศึกษา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดเกณฑ์กลางสำหรับการจบ การศึกษา ระดับประถมศึกษา ดังนี้

3.10.1 ผู้เรียนเรียนรายวิชาพื้นฐาน และรายวิชา และกิจกรรมเพิ่มเติมตาม
โครงสร้างเวลาเรียนที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

3.10.2 ผู้เรียนต้องมีผลการประเมินรายวิชาพื้นฐาน ผ่านเกณฑ์การประเมินตาม
ที่สถานศึกษากำหนด

3.10.3 ผู้เรียนมีผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ในระดับผ่านเกณฑ์
การประเมินที่สถานศึกษากำหนด

3.10.4 ผู้เรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในระดับผ่านเกณฑ์
การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

3.10.5 ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์การประเมิน
ตามที่สถานศึกษากำหนด สำหรับการจบการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เช่น การศึกษา
เฉพาะทางการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ การศึกษาทางเลือก การศึกษาสำหรับ
ผู้ด้อยโอกาส การศึกษาตามแบบอธธาศัย ให้คณะกรรมการของสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา
และผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักเกณฑ์ในแนวปฏิบัติการวัดและ
ประเมินผลการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

การกำหนดแนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ การปฏิบัติ

การนำแนวทางการพัฒนาการวัด และประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่การปฏิบัติ
(สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2553 : 3-47) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรอิงมาตรฐาน ซึ่งกำหนดสิ่งที่ผู้เรียนรู้และปฏิบัติได้ไว้ในมาตรฐาน
การเรียนรู้และตัวชี้วัด ซึ่งจะประกอบด้วย ความรู้ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่
พึงประสงค์ เมื่อผู้เรียนได้รับการพัฒนาไปแล้ว นอกจากจะมีความรู้ความสามารถ ตลอดจน
คุณธรรมจริยธรรมที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดแล้ว จะนำไปสู่การมีสมรรถนะ
สำคัญ 5 ประการอีกด้วย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่หลักสูตรกำหนดนั้น ต้องได้รับการปลูกฝัง
และพัฒนา ผ่านการจัดการเรียนการสอน การปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในลักษณะต่าง ๆ จนตก
ผลึกเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในตัวผู้เรียน การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ต้องใช้
ข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรม ซึ่งใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมเพื่อนำมาประเมิน
และตัดสิน

1. แนวทางการดำเนินการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้และการประเมินผู้เรียน เพื่อให้ผ่านเกณฑ์ตามที่สถานศึกษาได้กำหนดทุกระดับการศึกษา

เมื่อสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์แล้ว ครูที่รับผิดชอบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนจะต้องดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน นิยาม ตัวชี้วัด พฤติกรรมบ่งชี้ และเกณฑ์การให้คะแนน เพื่อพิจารณาว่าตัวชี้วัดนั้นครอบคลุมและสอดคล้องกับลักษณะธรรมชาติของวิชา งาน กิจกรรมที่รับผิดชอบหรือไม่ อย่างไร

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาแนวปฏิบัติในการพัฒนาการเรียนรู้ว่า จะดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้วยวิธีใดดังต่อไปนี้ คือ

1. บูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ
2. จัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
3. จัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์
4. ปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยสอดแทรกในกิจวัตรประจำวัน

ของสถานศึกษา

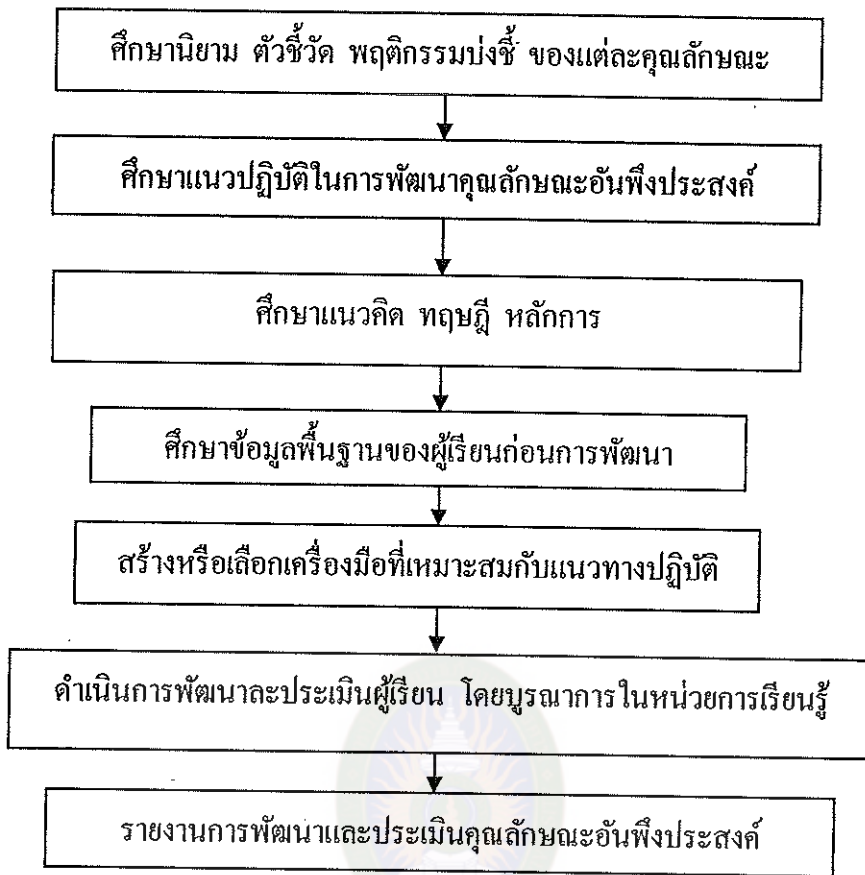
ขั้นตอนที่ 4 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียนก่อนการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 5 สร้างหรือเลือกเครื่องมือที่เหมาะสมและสอดคล้องกับแนวทาง

การปฏิบัติที่เลือกดำเนินการตอนขั้นตอนที่ 3

ขั้นตอนที่ 6 การดำเนินการพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางที่กำหนดไว้และประเมินเป็นระยะ ๆ ผู้เรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ให้ปรับปรุงพัฒนา แล้วประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

ขั้นตอนที่ 7 รายงานผลการพัฒนาต่อผู้เกี่ยวข้องขั้นตอนต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว แสดงได้ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 ขั้นตอนการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์สำหรับครู
ที่มา : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552 : 4)

2. ความสำคัญของคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2548 : 1-2) ได้กล่าวถึงความสำคัญของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ไว้ว่า

การจัดการศึกษาว่าต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม การจัดการกระบวนการเรียนรู้ต้องบูรณาการความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับตนเอง ทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข โดยผสมผสานความรู้เหล่านั้นให้ได้สัดส่วนที่สมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่งาม และคุณลักษณะที่อันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชาและให้สถานศึกษาจัดประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมทางการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบ ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมในแต่ละระดับ และรูปแบบการศึกษา

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2544 : 18) กล่าวว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กไทยในอนาคตไว้ ดังนี้

1. ใฝ่รู้ใฝ่เรียน
2. รู้จักคิดวิเคราะห์ที่ใช้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์
3. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
4. มีวินัย ความรับผิดชอบ
5. อุตุน มุ่งมั่น
6. ยึดมั่นในศีลธรรมและจริยธรรม
7. รู้คุณค่าของวัฒนธรรม และเอกลักษณ์ไทย
8. มีความรู้ความสามารถและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต
9. ความสามารถในการจัดการ
10. เห็นความสำคัญและประโยชน์ของวิทยาการสมัยใหม่ ควบคู่กับภูมิปัญญาไทย
11. รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง
12. รู้ความสัมพันธ์เชื่อมโยง
13. แสวงหาความรู้ ทักษะ และสุนทรียภาพการศึกษาในอนาคต
14. รู้จักเปิด และเลิกวัฒนธรรมต่างประเทศ

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2544 : 21) ได้ศึกษาคุณลักษณะของเด็กไทยที่พึงประสงค์ที่สามารถอยู่ในสังคมใหม่ได้อย่างมีคุณภาพ ดังนี้

1. คือ หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมของควมมีวินัย และมีค่านิยมประชาธิปไตย

1.1 ความมีวินัย คือ คุณลักษณะจิตใจและพฤติกรรมที่ช่วยให้บุคคลนั้นสามารถควบคุมตนเอง และปฏิบัติตนตามระเบียบ กฎ กติกาของสังคม เพื่อประโยชน์สุขของตนเองและของส่วนรวมพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความมีวินัย ได้แก่ การสนใจใฝ่รู้ ควบคุมตนเอง รับผิดชอบ มีเหตุผล ซื่อสัตย์ ขยัน ตรงต่อเวลา เชื่อมมั่นในตนเอง อุตุน เป็นผู้นำ ความร่วมมือ การรับฟัง การเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น ความช่วยเหลือพึ่งตนเอง การยอมรับ การกระทำของตนเอง การรู้จักเสียสละ เห็นอกเห็นใจ การช่วยเหลือผู้อื่นและส่วนรวมการทำข้อตกลง ความเชื่อมั่นในตนเองและผู้อื่น การมีวินัยในการเรียนรู้

1.2 ค่านิยมประชาธิปไตย คือ คุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมของบุคคลที่เห็นคุณค่าของตนเอง และคุณค่าของผู้อื่น เคารพและป้องกันสิทธิของตนเองและผู้อื่นด้วยน้ำใจที่เคารพต่อคุณค่าส่วนใหญ่ ด้วยความเข้าใจระหว่างกันและกัน ด้วยความสันติพฤติกรรมบ่งชี้ถึง

ความเป็นประชาธิปไตย ได้แก่ เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การเคารพสิทธิป้องกันกันสิทธิของตนเอง การเคารพสิทธิของผู้อื่น ความมีเหตุผล การเคารพกติกาของสังคม ทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็น มีความเสียสละ มองโลกในแง่ดี มีความไว้วางใจผู้อื่น ไม่มีจิตเป็นเผด็จการ

2. เก่ง หมายถึง เก่งในการเรียนรู้ที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น ดังนี้

2.1 การเรียนรู้ที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการพัฒนาทักษะการคิด (วิเคราะห์ สังเคราะห์ จำแนก จัดลำดับความสำคัญ) และทักษะการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมบ่งชี้ ประกอบด้วย รู้แหล่งข้อมูล และวิธีการแสวงหา ความรู้ที่หลากหลาย สามารถรวบรวมข้อมูล สามารถสรุปความ แปลความข้อมูล สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหาได้ สามารถจัดลำดับความสำคัญของเรื่องได้ สามารถกำหนดขั้นตอนในการแก้ปัญหาในรูปแบบของยุทธวิธี สามารถใช้ข้อมูลในการตัดสินใจ สามารถประยุกต์ใช้และพัฒนาความรู้

2.2 การเรียนรู้ที่จะทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น ด้วยการพัฒนาทักษะการจัดการ ทักษะวิเคราะห์ตนเอง และพัฒนาความเข้าใจและความรู้สึกของผู้อื่น

2.2.1 ทักษะการจัดการ พฤติกรรมที่บ่งชี้ ได้แก่

1) ความสามารถในการวางแผน พฤติกรรมที่แสดง ได้แก่ การวิเคราะห์งาน ใช้ข้อมูลในการตัดสินใจ กำหนดขั้นตอนในการทำงาน

2) ความสามารถในการปฏิบัติงาน พฤติกรรมที่แสดง ได้แก่ การประสานงาน ทำงานเป็นระบบตามแผน

3) ความสามารถในการติดตาม ประเมิน และสรุปผลงาน พฤติกรรมที่แสดง ได้แก่ ติดตามอย่างเป็นระบบ ประเมินผลและปรับปรุงงาน สรุปผลงาน

4) มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการจัดการพฤติกรรมที่แสดง ได้แก่ เลือกใช้วิธีการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม เลือกใช้วิธีการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม ปรับตัวได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์

2.2.2 ทักษะการวิเคราะห์ตนเอง พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ มองเห็นจุดเด่นและจุดด้อยของตนเอง สามารถรับรู้และเข้าใจความรู้สึกและอารมณ์ของตนเองเห็นคุณค่าและความสำคัญของตนเอง

2.2.3 การเข้าใจผู้อื่น พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ รู้จักเห็นอกเห็นใจบุคคลอื่น มีความไวต่อความรู้สึกของผู้อื่น รู้จักรักษาสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น

3. มีสุข หมายถึง มีความสุขกายสุขใจ

3.1 สุขกาย หมายถึง ภาวะที่ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ทั้งร่างกาย จิตใจ และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข พฤติกรรมที่บ่งชี้ ประกอบด้วย เห็นคุณค่าของการออกกำลังกาย ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ เหมาะสมกับวัย พักผ่อนอย่างเพียงพอ รู้จักรับประทานอาหารที่มีประโยชน์และสะอาดรู้จักรักษาสุขภาพ ทั้งร่างกายและจิตใจ ดูแลรักษาสุขภาพให้แข็งแรงสมบูรณ์อยู่เสมอ รู้จักรักษาความสะอาดของร่างกาย เลือเสื้อผ้า เครื่องนุ่มห่ม และที่อยู่อาศัย รู้จักปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ รู้จักป้องกันอันตรายจากอุบัติเหตุต่าง ๆ ละเว้นสิ่งเสพติด

3.2 สุขใจ (สุขภาพจิตดี) หมายถึง การที่บุคคลรู้จักตนเองเป็นอย่างดี ยอมรับข้อบกพร่องที่ตนมี ภาคภูมิใจในข้อดีของตนเอง มีอารมณ์แจ่มใส มีจิตใจที่มั่นคง ไม่มีความวิตกกังวลและความตึงเครียด มองโลกในแง่ดี สามารถที่จะปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งสามารถที่จะหาความสุขจากสิ่งแวดล้อมของตนเองได้ด้วยพฤติกรรมบ่งชี้ ประกอบด้วย มีความคิดดี มีเหตุผล ไม่มีความขัดแย้งในจิตใจ มีความเชื่อมั่นและเข้าใจในตนเองอย่างดี สามารถเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่มากระทบได้ด้วยจิตใจที่มั่นคง ปราศจากการเจ็บป่วยทั้งร่างกายและจิตใจ ฟังพอใจในการกระทำที่พิจารณาว่าดี ถูกต้อง รู้จักตน และเข้าใจตนเองดี ได้รับความคิดเห็นของผู้อื่น มีความรักและไว้วางใจผู้อื่นอย่างจริงจัง ทำประโยชน์ให้แก่หมู่คณะ

สรุปได้ว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์มีความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนควบคู่ไปกับการจัดการศึกษา ช่วยสร้างจิตสำนึกของความเป็นไทย และนำไปสู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพในสังคม

3. ระดับการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์

คุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอันเป็นคุณลักษณะตามที่สังคมต้องการในด้านการมีคุณธรรมจริยธรรมค่านิยมบุคลิกลักษณะนิสัยที่ดำรงมั่นสถานศึกษาแต่ละแห่งอาจจะมีกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาและความต้องการตลอดจนวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาและคณะกรรมการประเมินผลคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดโดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการศึกษาความต้องการของนักเรียนผู้ปกครองชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งนี้สถานศึกษาสามารถพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีทางด้านจิตพิสัยของ Krathwahl. (1973 : 141) และทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg. (1976 : 111) ซึ่งสมถวิลวิจิตรวรรณ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2548 : 3 - 5) สรุปได้ ดังนี้

ทฤษฎีทางจิตพิสัยของ Krathwahl. (1973 : 141) ได้กล่าวถึง ลำดับมโนภาพของการเกิดความรู้สึกหรือด้านคุณลักษณะ (Characteristics) เป็น 5 ขั้นตอนตั้งแต่ความรู้สึกที่มีความเข้มข้นน้อยไปสู่ความเข้มข้นมากจนยึดติดเป็นลักษณะนิสัยที่มีคุณธรรมจริยธรรมของตน ดังนี้

1. ขั้นรับรู้ (Receiving) จัดเป็นการพัฒนาขั้นแรกสุดในขั้นนี้บุคคลจะมีความรู้สึกรับรู้ต่อสิ่งเร้าที่ปรากฏหรือมากระทบต่อประสาทสัมผัสของเขาเขาเริ่มมีความตั้งใจรับรู้สิ่งเร้าที่แน่นอนเฉพาะอย่างซึ่งอาจจะแบ่งย่อยออกเป็นขั้นย่อยคือขั้นรับรู้ตัวได้แก่การสังเกตรับรู้ความแตกต่างของสิ่งเร้าที่กระทบเช่นรับรู้ความแตกต่างของรูปร่างกลิ่นเสียงและเหตุการณ์ต่าง ๆ ขั้นตั้งใจรับรู้ได้แก่การมีความตั้งใจฝึกฝึต่อสิ่งเร้าเฉพาะอย่างเริ่มสะสมความรู้หรือประสบการณ์ในสิ่งเร้าเฉพาะอย่างนั้นแล้วนำมารวมกันหรือยอมรับเพื่อปฏิบัติและขั้นย่อยสุดท้ายคือขั้นการเลือกสรรสิ่งที่รับมาได้แก่การเลือกรับเฉพาะอย่างสนใจอ่านเฉพาะเรื่องหรือเลือกตอบคำถามเฉพาะบางคำถามเป็นต้น

2. ขั้นตอบสนอง (Responding) เป็นพัฒนาการขั้นสูงขึ้นมาอีกขั้นหนึ่งในขั้นนี้บุคคลไม่เพียงรับรู้สิ่งเร้าเท่านั้นแต่จะเริ่มมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าในลักษณะ 3 ขั้นย่อยคือขั้นเต็มใจตอบสนองเป็นการยินยอมปฏิบัติตามหลักการหรือกฎเกณฑ์ที่ได้รับรู้มาเป็นการยอมรับในสิ่งที่เขารับรู้ขั้นตั้งใจตอบสนองขั้นนี้บุคคลเริ่มอาสาที่จะเข้าร่วมปฏิบัติการกับผู้อื่นและอาจมีการพยายามหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติในสิ่งที่ขัดกับสิ่งที่เขารับรู้มาและขั้นพอใจจะตอบสนองบุคคลจะเกิดความพอใจหรือไม่พอใจต่อพฤติกรรมหรือการแสดงออกของผู้อื่นที่สอดคล้องหรือขัดแย้งกับสิ่งที่รับรู้มาเป็นการเลือกแสดงตอบสนองต่อสิ่งเร้า

3. ขั้นเห็นคุณค่า (Valuing) บุคคลเริ่มเห็นประโยชน์ของสิ่งที่รับรู้และสิ่งที่ตอบสนองแล้วเขาเริ่มยอมรับสิ่งที่ได้รับมาว่าสิ่งใดมีค่ามีความหมายต่อเขาและสิ่งใดไม่มีค่าไม่มี ความหมายต่อเขาเขาจะแสดงออกด้วยพฤติกรรมต่างๆตามขั้นตอนการพัฒนาย่อยคือการยอมรับ ค่านิยมได้แก่พยายามเพิ่มพูนประสบการณ์ในสิ่งเร้า นั้น ๆ พยายามปฏิบัติตามบ่อยครั้งขั้นการแสดง ความนิยมในค่านิยมได้แก่การเข้าช่วยเหลือสนับสนุนให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่ส่งเสริมสิ่ง ที่เห็นด้วยขั้นการเข้าร่วมงานได้แก่การเข้าไปร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มที่เขาเห็นคุณค่า

4. ขั้นจัดระบบ (Organization) เมื่อบุคคลพัฒนาคุณลักษณะมาถึงขั้นนี้เขาจะพยายามปรับตัวเองให้เข้ากับคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่เขายอมรับและจะพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยม (Value) ที่เขาเห็นคุณค่าหลาย ๆ อย่างพร้อม ๆ กันพยายามจัดลำดับค่านิยมเหล่านั้น และปรับตัวให้เข้ากับสิ่งต่าง ๆ ที่เขายอมรับนั้นขั้นนี้ประกอบด้วยขั้นย่อย 2 ขั้นตอน คือ ขั้นสร้างความเข้าใจในค่านิยมเขาจะแสดงออก โดยการเข้าร่วมกลุ่มอภิปรายร่วมสร้างแนวคิดเปรียบเทียบ พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนั้นๆและขั้นสร้างค่านิยมเขาจะพยายามสร้างค่านิยมต่าง ๆ ที่เขา

ยอมรับจัดลำดับค่านิยมเหล่านั้นสร้างแผนกฎเกณฑ์ให้สอดคล้องกับสิ่งที่เขายอมรับและระบบที่สร้างขึ้นแล้วนำไปใช้กับตัวเองหรือพยายามชักชวนให้ผู้อื่นยอมรับระบบนั้น

5. ชั้นเกิดกิจนิสัย (Characterization) พัฒนาการชั้นจัดระบบนั้นเป็นการเริ่มต้นของการวางตัวหรือการยอมรับสิ่งที่บุคคลเห็นคุณค่ามาเป็นลักษณะเฉพาะตัวคือเมื่อการจัดระบบสำหรับตัวเองเข้ารูปเข้ารอยแล้วบุคคลก็จะยึดถือระบบที่จัดนั้นเป็นของตนเองแล้วปฏิบัติหรือยึดถือต่อไปจนเกิดเป็นการแสดงออกโดยอัตโนมัติเมื่อใดก็ตามที่เขาอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องตอบสนองต่อสิ่งเร้าเขาจะแสดงออกและตอบสนองในรูปแบบที่คงเส้นคงวาจนจัดได้ว่าเป็นลักษณะประจำตัวของเขาในที่สุดซึ่งแบ่งเป็น 2 ชั้นย่อย คือ ชั้นสร้างข้อสรุปได้แก่การพยายามปรับปรุงระบบจนอยู่ในขั้นสมบูรณ์ในตัวตามแนวหรือระบบที่ตนเองต้องการและชั้นกิจนิสัยได้แก่การแสดงออกอย่างสม่ำเสมอจนได้รับการยอมรับจากวงการหรือหมู่คณะว่าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของเขาซึ่งเป็นเครื่องแสดงว่าได้เกิดคุณลักษณะเฉพาะนั้น ๆ ในตัวของบุคคลแล้วทฤษฎีพัฒนาการจริยธรรมของ Kohlberg. (1976 : 111) ได้ยึดถือทฤษฎีพัฒนาการทางปัญญาของ Piaget. (1964 : 12) ที่แบ่งพัฒนาการทางปัญญาออกเป็นขั้น ๆ ละ 4 ระยะ มาเป็นหลักในการวัดทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมและถือว่าพัฒนาการทางจริยธรรมเป็นผลของพัฒนาการทางปัญญาซึ่งได้กล่าวถึงเด็กอายุประมาณ 12 ขวบขึ้นไปเป็นผู้ที่สามารถคิดในเชิงเหตุผลนามธรรมได้สามารถเข้าใจบทบาทของบุคคลและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่าง ๆ ในสังคมอย่างเป็นระบบโดยจะตัดสินความถูกต้องของการกระทำของบุคคลต่าง ๆ ตามกฎเกณฑ์ของสังคมได้ความเข้าใจเกี่ยวกับความถูกต้องในการทำงานนี้จัดอยู่ในระดับที่ 2 คือ ระดับกฎเกณฑ์สังคม (Conventional Level)

กล่าวได้ว่าสถานศึกษาแต่ละแห่งอาจกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับสภาพปัญหา ความต้องการ ตลอดจนวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาและอาศัยแนวคิดทฤษฎีเข้ามาเกี่ยวข้องเพื่อให้ นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเป้าหมายของโรงเรียน

ความหมายและความสำคัญของวินัย

1. ความหมายและความสำคัญของวินัย

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2540 : 20) ได้ให้ความหมายของวินัยไว้ว่า วินัย หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมที่ช่วยให้สามารถควบคุมตนเองและปฏิบัติตามระบบระเบียบเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม ซึ่งคนส่วนมากเห็นว่าวินัยเกิดจากการดูแลควบคุมในระยะที่เด็กยังเยาว์ การทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีและการแนะนำบอกกล่าวความเต็มใจที่จะปฏิบัติตาม ส่วนมากการใช้วินัยภายนอกมักเกิดในลักษณะภาวะจำยอม เกรงกลัวอำนาจ และ

การลงโทษ มักถูกควบคุมให้ปฏิบัติหรือเสริมแรง เช่น ให้รางวัลหรือลงโทษให้เด็กตกอยู่ในภาวะจำใจและไม่เต็มใจ

กรมวิชาการ (2542 : 21) ได้ให้ความหมายของวินัยว่า หมายถึง ระเบียบกฎเกณฑ์ ข้อตกลงที่กำหนดขึ้น เพื่อให้เป็นแนวทางในการให้บุคคลประพฤติปฏิบัติในการดำรงชีวิตร่วมกัน เพื่อให้อยู่อย่างราบรื่น มีความสุข ความสำเร็จ โดยอาศัยการให้รู้จักปฏิบัติตน รู้จักควบคุมตนเอง

พนัส หันนาคินทร์ (2542 : 38) ให้ความหมาย ความมีวินัย หมายถึง การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง กติกาและกฎหมายตามที่สังคมได้วางไว้ หรือตามที่กลุ่มได้ตกลง อันจะนำมาซึ่งความสงบสุข ความเจริญก้าวหน้า ความมั่นคง และความปลอดภัย

กาญจนา ศรีกาพสินธุ์ (2544 : 7) ให้ความหมาย คำว่าวินัย ซึ่งภาษาอังกฤษใช้คำว่า Discipline หมายถึง แนวทางการประพฤติ หรือระเบียบแบบแผน การปฏิบัติตนของนักเรียน อันเป็นที่พึงประสงค์ และเป็นที่ยอมรับว่าเหมาะสม สอดคล้องกับความมุ่งหวังของทางโรงเรียน และสังคมทั่วไป

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช (2546 : 1077) ได้ให้ความหมายของวินัยไว้ว่า หมายถึง ระเบียบแบบแผนและข้อบังคับ ข้อปฏิบัติ

วรรณพร ตูลาพร (2546 : 21) สรุปว่า วินัย หมายถึง กฎเกณฑ์ข้อตกลงที่บุคคลสามารถควบคุมความประพฤติของตนเอง ให้ประพฤติปฏิบัติได้ถูกต้อง เหมาะสมกับส่วนรวม

พงษ์ศักดิ์ นามทอง (2547 : 27) กล่าวว่า วินัย หมายถึง การอยู่ในระเบียบแบบแผน และข้อบังคับของสังคม

จรัญญา หงส์แปลง (2551 : 8-9) สรุปไว้ว่าวินัยนักเรียน หมายถึง ข้อกำหนดของนักเรียนในการปฏิบัติตามระเบียบแบบแผน ข้อบังคับที่กำหนด ทั้งนี้ เพื่อให้การปฏิบัติงานและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่ก่อให้เกิดความยุ่งยากแก่ตนเองและบุคคลอื่น

อรรถพงษ์ เพ็ชรรัตน์ (2551 : 14) สรุปความหมายว่าวินัย หมายถึง การอยู่ในระเบียบแบบแผนและข้อบังคับของสังคมที่กำหนดขึ้น และสามารถประพฤติปฏิบัติตนอยู่ใน กฎระเบียบแบบแผนและข้อบังคับของโรงเรียน สังคม ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

วิภาวี วิชัยวงษ์ (2551 : 14) สรุปความหมายว่าวินัย หมายถึง ระเบียบ กฎเกณฑ์ กติกา บรรทัดฐาน รวมทั้งข้อกำหนดต่าง ๆ ที่คนในสังคมนั้นกำหนดไว้เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม ส่วนวินัยในตนเองหมายถึง การปฏิบัติตนของบุคคลที่อาศัยอยู่ในสังคมนั้น ยึดถือและปฏิบัติตามเพื่อก่อให้เกิดความปกติสุขในสังคม

สรุปได้ว่า “วินัย” หมายถึง การปฏิบัติตาม กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ ระเบียบของสังคม ให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติและใช้ควบคุมความประพฤติของคน เพื่อให้สังคมอยู่ด้วยความสงบสุข โดยมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีวินัย ได้แก่ การตรงต่อเวลา ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ข้อบังคับระเบียบของสังคม การทำงานที่ได้รับมอบหมาย การวางแผนในการทำงาน รับผิดชอบในการทำงาน ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น เอาใจเขามาใส่ใจเรา

2. ความจำเป็นและความสำคัญของวินัยในโรงเรียน

นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2540 : 30-40) ได้สรุปว่าการสร้างวินัยให้เด็กยอมรับนั้นต้องมีลักษณะ 3 ประการ ดังนี้

ต้องสมเหตุสมผล หมายความว่า สิ่งที่ยากให้เด็กทำนั้นควรเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ จำเป็น และเป็นเรื่อง que เด็กทำได้ในระดับอายุของเขาต้องถูกต้องชัดเจน ไม่คลุมเครือ คือ ต้องแน่ใจว่ากฎที่ต้องตั้งขึ้นในเด็กทุกเรื่อง เน้นให้ชัดเจนอย่าให้มีข้อสงสัยหรือโต้เถียงได้ต้องบังคับได้ คือ ต้องมีการกำหนดโทษ ถ้ามีการกำหนดโทษ ถ้าทำผิดต้องลงโทษอย่างจริงจัง ทำอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

พระสมชายฐานวุฑโฒ (2545 : 71) กล่าวว่า ดาบคมที่ไร้ฝักถูกระเบิดที่ไม่มีสลักนิรภัย ย่อมเกิดโทษแก่เจ้าของได้ง่ายนักใจ “ความรู้” และ “ความสามารถ” ถ้าไม่มีวินัยกำกับแล้วก็จะมีโทษแก่ผู้เป็นเจ้าของได้ ฉะนั้นในช่วงดาบทำฝักดาบไว้กันอันตรายช่วงระเบิดก็ทำสลักนิรภัยไว้เช่นกัน ดังนั้นเมื่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสอนพุทธศาสนิกชนให้เป็นคนฉลาดรู้ฉลาดทำแล้วจึงทรงสั่งห้ามด้วยว่า “ต้องมีวินัย”

จรรยา กุลสิทธิชัย (2547 : 24) และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544 : 10-11) สรุปว่า ถ้าเด็กมีวินัยแล้วก็จะก่อให้เกิดผลดีแก่ตนเองครอบครัวสังคมและประเทศชาติเพราะว่า

1. วินัยทำให้ผู้ที่รักษาเป็นคนดีขึ้น
2. วินัยเป็นเครื่องวัดความดีของตน
3. วินัยเป็นเครื่องแสดงความแตกต่างระหว่างบุคคล
4. วินัยทำให้ผู้ที่รักษามีความเชื่อมั่นในตนเองสูง
5. วินัยทำให้ผู้ที่รักษาสามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ดี
6. วินัยทำให้ผู้ที่รักษาประพฤติปฏิบัติตัวเองได้ถูกต้องเหมาะสม
7. วินัยทำให้ผู้ที่รักษาเป็นที่น่ารักน่ายกย่องน่านับถือและน่าสรรเสริญมากขึ้น
8. วินัยทำให้ผู้ที่รักษาอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข

9. วินัยทำให้ผู้ที่รักษามีความเจริญก้าวหน้า

Crow. and Crow. (1962 : 398) อธิบายไว้ว่าการสร้างวินัยในตนเองแก่เด็กจะเป็นการถ่ายทอดการเรียนรู้วิธีการดำเนินชีวิตตามวัฒนธรรมของสังคมของเขาเพื่อให้มีพฤติกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงตนเองและผู้อื่นด้วยการสร้างวินัยในตนเองจะช่วยให้เขาได้กระทำสิ่งที่สังคมยอมรับเพื่อเขาจะได้มีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่นซึ่งจะเป็นสิ่งที่เขาก็จะรู้สึกพอใจด้วยเช่นกัน

Madsen. and Madsen. (1981 : 6-7) ได้เน้นว่าระเบียบวินัยมีความจำเป็นมากและพฤติกรรมที่เกี่ยวกับระเบียบวินัยนั้นจำเป็นที่ครูจะต้องทำการเสนอเยาวชนว่า “เมื่อคุณกระทำสิ่งไม่ดีสิ่งไม่ดีนั้นก็จะเกิดขึ้นกับตัวคุณ” เพราะความมีระเบียบวินัยนั้นเป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์กับแนวทางปฏิบัติซึ่งระเบียบวินัยนั้นจะต้องมีการเสนอและการเรียนรู้และสังคมใด ๆ ก็ตามถ้าขาดระเบียบวินัยก็จะเป็นสังคมที่สับสนวุ่นวายดังนั้นจะเห็นได้ว่าวินัยจะช่วยให้สมาชิกของสังคมประพฤติตนในกฎกติการ่วมกันวินัยในตนเองจะทำบุคคลคนนั้นประพฤติตนอย่างมีเหตุผลเชื่อมั่นในการทำมาดีและยอมรับในเหตุผลของบุคคลอื่นซึ่งถ้าหากบุคคลในสังคมเป็นเช่นนี้สังคมก็จะสงบสุขนอกจากจะไม่มีใครสร้างปัญหาให้สังคมแล้วยังสามารถพัฒนาสังคมให้ดีขึ้นอีกด้วย

สรุปได้ว่า ความจำเป็นและความสำคัญของวินัยในโรงเรียน คือ การสร้างวินัยให้เด็กยอมรับนั้น ต้องสมเหตุสมผล ต้องถูกต้องชัดเจนไม่คลุมเครือ ต้องบังคับได้ การที่จะให้เด็กมีวินัยต้องปลูกฝังเด็กตั้งแต่เกิด โดยเฉพาะการศึกษาประถมศึกษาจะทำให้เด็กมีวินัยเป็นอย่างดี

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัย

ทฤษฎีแรงจูงใจทางจริยธรรมหรือความมีวินัยในตนเองของ Peck and Havighurst. (1963 : 14)

ทฤษฎีนี้เชื่อว่าการควบคุมของอีโก้ (Ego Control) และการควบคุมของซูเปอร์อีโก้ (Super Ego Control) ร่วมกันช่วยให้เกิดความต้องการและแสดงพฤติกรรมเพื่อผู้อื่นได้อย่างสมเหตุสมผลพลังควบคุมของอีโก้และซูเปอร์อีโก้แต่ละบุคคลไม่เท่ากันเนื่องจากได้รับความรู้จากจริยศึกษาที่ทำให้บุคคลรู้ผลการกระทำของตนนั้นไม่เท่ากันซึ่งจะส่งผลไปสู่ความมีวินัยในตนเองหรือการควบคุมของอีโก้และซูเปอร์อีโก้ในระดับที่ต่างกันกล่าวโดยสรุปคือจำเป็นต้องใช้ความรู้ทางจริยธรรมมาช่วยในการสร้างควบคุมอีโก้และซูเปอร์อีโก้ให้ได้ในระดับที่เหมาะสมซึ่งจะเริ่มจากเด็กเป็นต้นมาจนกระทั่งสามารถพัฒนาเป็นผู้ใหญ่ที่มีภาวะจิตที่สมบูรณ์นั่นคือมีการควบคุมตนเองหรือมีวินัยในตนเองอย่างเหมาะสมทฤษฎีที่กล่าวนี้ทำให้สามารถจำแนกคุณลักษณะของบุคคลออกเป็นประเภทได้ดังนี้

1. พวกปราศจากจริยธรรม (Amoral Person) เป็นบุคคลที่มีพลังในการควบคุมอีโก้และซูเปอร์อีโก้ น้อยมากบุคคลเหล่านี้จะยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางบุคคลเหล่านี้ถูกควบคุมโดยความเห็นแก่ตัวของตนเองเป็นผู้ที่ขาดวินัยในตนเองหรือมีน้อยมาก

2. พวกเอาแต่ได้ (Expedient Person) หมายถึงบุคคลที่มีพลังในการควบคุมอีโก้ น้อยแต่มีพลังในการควบคุมซูเปอร์อีโก้มากขึ้นในระดับปานกลางค่อนข้างน้อยบุคคลเหล่านี้ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางและกระทำทุกอย่างเพื่อความพึงพอใจและผลได้ของตนเองเป็นคนที่ไม่จริงใจต่อผู้อื่นจะยอมอยู่ใต้อำนาจของผู้ที่จะเอื้อประโยชน์ตามต้องการได้ลักษณะนี้มักจะปรากฏในวัยเด็กตอนต้นพวกคล้อยตาม (Conforming Person) หมายถึงบุคคลที่มีพลังในการควบคุมอีโก้ น้อยเหมือนสองพวกแรกแต่มีพลังควบคุมซูเปอร์อีโก้ในระดับปานกลางค่อนข้างมากบุคคลเหล่านี้จะยึดพวกพ้องเป็นหลักและคล้อยตามผู้อื่นโดยไม่ไตร่ตรองตกอยู่ภายใต้การควบคุมของสังคมและกลุ่มเป็นผู้ที่มีวินัยในตนเองปานกลางแต่ไม่แน่นอน

3. พวกตั้งใจจริงแต่ขาดเหตุผล (Irrational Person) หมายถึงบุคคลที่มีพลังในการควบคุมอีโก้ในระดับปานกลางแต่มีพลังในการควบคุมซูเปอร์อีโก้มากเป็นผู้ที่ยอมรับกฎระเบียบปฏิบัติของสังคมเข้าไปเป็นลักษณะของตนเองเป็นผู้ที่ทำตามกฎเกณฑ์และกฎหมายอย่างยึดมั่นศรัทธาเป็นผู้ที่มีวินัยในตนเองค่อนข้างมากแต่ยังไม่สมบูรณ์บุคคลเหล่านี้ทำตามกฎเกณฑ์อย่างเคร่งครัดเนื่องจากเห็นว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์แม้จะก่อปัญหาให้ผู้อื่นก็ไม่สนใจขาดความยืดหยุ่นบุคคลเหล่านี้จึงจัดเป็นผู้ที่ยังไม่สมบูรณ์ทางจริยธรรม

4. พวกเห็นแก่ผู้อื่นอย่างมีเหตุผล (Rational Person) หมายถึงบุคคลที่มีพลังควบคุมอีโก้มากและมีพลังในการควบคุมซูเปอร์อีโก้มากด้วยจนเกิดสมดุลระหว่างการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์สังคมและความสมเหตุสมผลไม่ตกอยู่ในอิทธิพลของกฎเกณฑ์อย่างปราศจากเหตุผลเป็นผู้ที่มีวินัยในตนเองสูงมากเป็นผู้ที่ตระหนักถึงผลการกระทำของตนเองที่มีต่อผู้อื่นบุคคลประเภทนี้มีไม่มากนักและนักทฤษฎีเชื่อว่าเป็นบุคลิกภาพที่พัฒนาถึงขีดสุดของมนุษย์
(ธีรภาภรณ์ ดงอนนท์. 2552 : 25)

สรุปได้ว่า การรับรู้จากจริยศึกษาที่ทำให้บุคคลรู้ผลการกระทำของตนไม่เท่ากันจะส่งผลไปสู่ความมีวินัยในตนเองในระดับที่ต่างกัน จำเป็นต้องได้รับความรู้ทางจริยธรรมช่วย เพื่อให้สามารถพัฒนาตนเองเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ นั่นคือมีการควบคุมตนเองหรือมีวินัยในตนเองอย่างเหมาะสม

Havighurst. (1953 – 72) ได้ให้ข้อว่างานที่มนุษย์ทุกคนจะต้องทำตามวัยว่า “งานพัฒนาการ” หมายถึงงานที่ทุกคนจะต้องทำในแต่ละวัยของชีวิต สัมฤทธิ์ผลของงานพัฒนาการของงานแต่ละวัย มีความสำคัญมากเพราะเป็นการเรียนรู้งานพัฒนาขึ้นต่อไป

ในการสร้างทฤษฎีงานพัฒนาการ ฮาวิกเฮิร์ส ถือว่าการพัฒนาการของมนุษย์ไม่ได้ขึ้นกับปัจจัยทางสรีระหรือชีวะแต่เพียงอย่างเดียว สังคมและวัฒนธรรม และปัจจัยทางจิตวิทยาของแต่ละบุคคลมีอิทธิพลในการพัฒนาการของบุคคลด้วย ดังนั้นฮาวิกเฮิร์ส ได้สรุปว่า ตัวแปรที่สำคัญในการพัฒนามี 3 อย่าง

1. วุฒิภาวะทางร่างกาย
2. ความมุ่งหวังของสังคมและกลุ่มที่แต่ละตัวบุคคลเป็นสมาชิกอยู่
3. ค่านิยม แรงจูงใจ ความมุ่งหวังส่วนตัวและความทะเยอทะยานของแต่ละบุคคล

3.1 ความพร้อมเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ (Natural Readiness Approach)

กลุ่มนี้มีความเห็นว่า ความพร้อมของบุคคลเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติเมื่อถึงวัยหรือเมื่อถึงระยะเวลาที่เหมาะสมที่จะทำกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดได้ทั้งนั้น ในกลุ่มนี้จึงเห็นว่าการทำอะไรก็ตามไม่ควรจะเป็น “ การเร่ง ” เพราะการเร่งจะไม่ทำให้เกิดประโยชน์ใด ๆ ทั้งสิ้น ตรงกันข้ามอาจจะทำให้เกิดผลเสียตามมาคือ ความท้อถอย และความเบื่อหน่ายเป็นต้น

3.2 ความพร้อมเกิดจากการกระตุ้น (Guided Experience Approach)

กลุ่มนี้มีความเห็นตรงกันข้ามกับกลุ่มแรก คือ เห็นว่าความพร้อมนั้นสามารถเร่งให้เกิดขึ้นได้โดยการกระตุ้น การแนะนำ การจัดประสบการณ์อันจะก่อให้เกิดเป็นความพร้อมได้โดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงวัยเด็ก ซึ่งจะเป็นวัยที่มีช่วงวิกฤติ (Critical Period) ของการเรียนรู้และการปรับตัวเป็นอย่างมาก

4. สิ่งแวดล้อม ได้แก่ สิ่งที่อยู่รอบตัวบุคคลนั้นๆ ทั้งสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต นอกจากนั้นสิ่งแวดล้อมยังหมายถึงระบบและโครงสร้างต่างๆที่มนุษย์ได้สร้างขึ้น เช่น ระบบครอบครัว ระบบสังคม ระบบวัฒนธรรมเป็นต้น

การแบ่งพัฒนาการของมนุษย์

พัฒนาการของมนุษย์แบ่งออกเป็น 4 ด้านใหญ่ ๆ คือ

1. พัฒนาการทางกาย เป็นการแบ่งพัฒนาการของมนุษย์ตามขั้นตอนในแต่ละวัน
2. พัฒนาการทางด้านความคิดหรือสติปัญญา (Cognitive Development) ของเพียร์เจ
3. พัฒนาการทางด้านจิตใจ ซึ่งแบ่งย่อยเป็น

3.1 พัฒนาการทางด้านจิตใจ-เพศ (Psychosexual Development) ของ Freud.

(1961 : 74)

3.2 พัฒนาการทางจิตใจ-สังคม (Psychosocial Development) ของ Erikson. (1968 : 32)

4. พัฒนาการด้านจริยธรรม (Moral Development) ของ Kohlberg. (1976 : 21)
พัฒนาการตามวัย

ตามแนวความคิดของ Havighurst. (1953 – 72) ได้แบ่งพัฒนาการของมนุษย์ออกเป็นวัยต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. วัยเด็กเล็ก ถึง วัยเด็กตอนต้น (แรกเกิด ถึง 6 ปี)
2. วัยเด็กตอนกลาง (6 ถึง 18ปี)
3. วัยรุ่น (12 ถึง 18ปี)
4. วัยผู้ใหญ่ตอนต้น (18 ถึง 35ปี)
5. วัยกลางคน (35 ถึง 60ปี)
6. วัยชรา (อายุตั้งแต่ 60ปีขึ้นไป)

สรุปได้ว่า งานพัฒนาการของฮาวิกเฮิร์สต์นี้มีผู้นำไปประยุกต์ใช้ในวงการศึกษามาก โดยเฉพาะในระดับอนุบาล ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา เพราะทำให้ครูทราบว่าเด็กในวัยต่าง ๆ นั้นทำอะไรได้บ้าง จะจัดการเรียนรู้รู้อย่างไรให้สนองความพร้อมของเด็ก เมื่อครูทราบว่าเด็กในวัยนั้น ๆ ควรทำอะไรได้บ้างสิ่งเหล่านี้มีความจำเป็นสำหรับครูมาก

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับจริยธรรมของไทยแนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรมของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต)

พระพรหมคุณาภรณ์เดิมมีสมณศักดิ์เป็นพระธรรมปิฎกมีแนวคิดเกี่ยวกับจริยศึกษา ดังนี้ (พระธรรมปิฎก. 2538 : 34 ; อ้างถึงใน สุดใจ บุญอารีย์. 2551 : 60 ; อ้างอิงใน ธีรภาภรณ์ คงอนนท์. 2552 : 1) ปัญหาจริยธรรมในสังคมไทยเป็นปัญหาที่ผนวกเอาปัญหาของประเทศที่กำลังพัฒนาที่ขาดแคลนทางวัตถุจึงมีความต้องการทางวัตถุผนวกกับความต้องการที่จะมีความเจริญก้าวหน้าในการศึกษาและอาชีพอันเป็นความต้องการของประเทศที่พัฒนาแล้วดังนั้นปัญหาจึงเกี่ยวข้องกับความต้องการมากขึ้น 2. การพัฒนาให้คนมีจริยธรรมในการส่งเสริมลักษณะทางบวกและกำจัดลักษณะทางด้านลบการที่จะกำหนดว่าจะต้องส่งเสริมอะไรและกำจัดอะไรต้องสาวไปถึงสาเหตุของปัญหาที่โยงกันเพราะการแก้ปัญหาคือเป็นแกนอาจแก้ปัญหาก็ได้หลายอย่างการกำหนดหัวข้อจริยธรรมที่จะต้องพัฒนาเป็นข้อ ๆ เป็นการคิดธรรมชาติและประสบความสำเร็จได้ยาก 3. การส่งเสริมจริยธรรมต้องครบวงจรเพราะจริยธรรมแต่ละข้อย่อมสัมพันธ์กับข้ออื่นเช่นสันโดษต้องถามต่อไปว่าสันโดษเพื่ออะไรสำหรับบราวาสเป็นไปเพื่อการไม่บำรุงบำเรอตัวเองและเอาเวลา

และแรงงานที่สงวนไว้นั้นไปใช้ในการเพียรพยายามทาภิบาลหน้าที่ของตน 4. องค์ประกอบในการฝึกฝนทางจริยธรรมกับองค์ประกอบของการศึกษาแทบจะเป็นเรื่องเดียวกัน โดยแบ่งองค์ประกอบคร่าว ๆ ไว้ 2 ประการคือ 1) องค์ประกอบภายนอกคือสิ่งที่แวดล้อมตัวบุคคลทั้งในฝ่ายรูปธรรมและนามธรรมก็ต้องมีการแก้ไขปรับปรุงและหากอยู่นอกอำนาจหน้าที่ของเราก็ต้องมีการประสานกับบุคคลอื่น ๆ ทั้งระบบ 2) องค์ประกอบภายในมี 3 ประการคือประการที่ 1 จิตสำนึกในการศึกษา 4 ด้าน คือ 1) ฝึกอบรมด้านกาย 2) ฝึกอบรมด้านการอยู่ร่วมกัน 3) ฝึกอบรมด้านอารมณ์ และ 4) ฝึกอบรมด้านปัญญาการมีจิตสำนึกในการศึกษาคือการฝึกฝนด้วยตนเองซึ่งโยงไปถึงการใฝ่รู้หรือความต้องการที่จะเรียนรู้จิตสำนึกในการศึกษาจะเปลี่ยนแปลงลักษณะจิตใจและทำที่ต่อสิ่งแวดล้อมทั้งหมดประการที่ 2 การมีแรงจูงใจที่จะทาดีหรือการใฝ่ธรรม คือ การลด การสนองต่อประสบการณ์แบบชอบชังอันเป็นประสบการณ์คนละชั่วกันแต่ก็เป็นต้นทางซึ่งคู่แล้วเปิดโอกาสให้ตนเองสนองตอบประสบการณ์แบบการเรียนรู้ซึ่งหมายถึงการมองประสบการณ์ที่ได้รับในแง่ของการเรียนรู้ประการที่ 3 การรู้จักคิดคิดเป็นคิดแยกหรือคิด โยนิโสมนสิการการคิดเป็นจะไปเชื่อมโยงกับองค์ประกอบ 2 ประการ ที่กล่าวมาข้างต้นคือจิตสำนึกในการศึกษาและใฝ่รู้ซึ่งจะประกอบกันช่วยให้คนมองสิ่งต่าง ๆ ได้กว้างขวางหลายแง่หลายมุมคิดในการที่มีประโยชน์คิดศึกษาค้นคว้าหาคำตอบแล้วเอาปัจจัยนั้นไปใส่ประโยชน์แก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์

จากแนวคิดของเกี่ยวกับจริยธรรมของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) สามารถสรุปได้ว่า การปลูกฝังด้านจริยธรรมนั้นเป็นการเชื่อมโยงกันทั้งภายในคือจิตใจและองค์ประกอบของสิ่งแวดล้อมภายนอกที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันที่จะช่วยในการปลูกฝังความมีจริยธรรมในตัวบุคคล ได้แนวคิดเกี่ยวกับจริยศึกษาของศาสตราจารย์สุมนอมรวิวัฒน์ศาสตราจารย์สุมนอมรวิวัฒน์พิจารณาจัดจริยศึกษาแบบเป็นองค์รวมตามนัยแห่งพุทธธรรม (สุมน อมรวิวัฒน์, 2547 : 12 ; อ้างถึงใน ชีรภาภรณ์ ดงอนนท์, 2552 : 61) โดยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์อริยสัจ 4 ซึ่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ตรัสรู้ให้เห็นในลักษณะของความเป็นองค์รวมที่รวมความจริงของชีวิตทั้งหมด 4 หลักใหญ่เรียกว่าหลักทฤษฎีจตุราสัจจากหลักนี้สามารถจำแนกแยกออกเป็นหลักการและหลักธรรมต่าง ๆ มากมายซึ่งล้วนเกี่ยวข้องสอดคล้องและเชื่อมโยงกัน โดยกล่าวว่าทฤษฎีจตุราสัจมีได้เป็นเพียงหลักทฤษฎีที่สมบูรณ์เท่านั้นหากแต่ยังแสดงกระบวนการและวิธีการที่ชัดเจนซึ่งสามารถอ้างอิงในทุกหลักธรรมเด่นชัดเช่น จริยมรรคมีองค์แปดมัชฌิมาปฏิปทาและไตรสิกขาจากแนวคิดของศาสตราจารย์สุมนอมรวิวัฒน์ สรุปได้ว่า การจัดจริยศึกษาโดยอาศัยหลักธรรมอริยสัจ 4 ของพระพุทธเจ้า โดยเรียกใหม่ว่าหลักทฤษฎีจตุราสัจซึ่งเป็นทั้งทฤษฎีกระบวนการและวิธีการที่ชัดเจนที่สามารถนำไปเสริมสร้างวินัยในตนเองให้กับนักเรียนได้

1. ทฤษฎีการเกิดวินัยในตนเองของเมารอร์ (Mowrer)

การเกิดวินัยในตนเองของบุคคลนั้นนักจิตวิทยาทั้งหลายเชื่อว่าจะต้องมีพื้นฐานมาตั้งแต่ระยะแรกเกิดจนกระทั่งเติบโตขึ้นมาสิ่งที่สำคัญคือความสัมพันธ์ระหว่างทารกกับบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูอันจะเป็นทางนำไปสู่ความสามารถในการควบคุมตนเองเมื่อโตขึ้นซึ่งเมารอร์ได้อธิบายว่าทารกหรือเด็กจะต้องเรียนรู้จากผู้เลี้ยงดูตนโดยที่การเรียนรู้นี้จะเกิดในสภาพอันเหมาะสมเท่านั้นการเรียนรู้ของเด็กทารกหรือเด็กนี้จะเกิดขึ้นหลายระดับและมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. บุคคลที่สำคัญต่อการเรียนรู้ของทารกหรือเด็กคือบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูซึ่งเป็นผู้ที่บำบัดความต้องการของทารกเช่นหิวก็ได้ดื่มนมร้อนก็ได้อาบน้ำอุ่นก็ดื่มน้ำก็ผู้ปิดให้ ฯลฯ เมื่อทารกได้รับการบำบัดความต้องการก็จะรู้สึกสบายพอใจและมีความสุขความรู้สึกของทารกนี้จะรุนแรงมากและตรึงอยู่ในสำนึกของทารกไปจนเติบโตขึ้นการที่ทารกได้รับการบำบัดความต้องการจนรู้สึกสบายพอใจและมีความสุขนั้นสิ่งที่เกิดควบคู่กับเหตุการณ์อยู่เสมอทุกครั้งก็คือ การปรากฏตัวของบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูในขณะที่มาปรนนิบัติเด็กการบำบัดความต้องการของตนกับบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูเป็นสิ่งที่ควบคู่กันเสมอในการรับรู้ของเด็กจึงถ่ายทอดมายังบิดามารดาทำให้การปรากฏตัวของบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูก็ก่อให้เกิดความพอใจและความสุขแก่เด็กได้ ซึ่งเมารอร์เชื่อว่าการรักและพอใจบิดามารดานั้นจะต้องเกิดจากการเรียนรู้เช่นนี้ โดยที่ความสุขความพอใจที่ได้รับการบำบัดต้องมาก่อนถ้าไม่มีเหตุการณ์เช่นนี้ในเด็กเช่นเมื่อหิวก็ไม่ได้กินหรือเมื่อกินนมไม่หิวเด็กก็จะไม่เกิดความพอใจเด็กก็จะไม่มีรากฐานในการที่จะเรียนรู้ที่จะรักและพอใจบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูตนนั่นก็คือบุคคลที่สำคัญต่อการเรียนรู้เริ่มแรกของทารกหรือเด็กก็คือผู้เลี้ยงดูซึ่งอาจจะเป็นบิดามารดาหรือผู้อื่นก็ได้

2. ความรักและความผูกพันของเด็กนำไปสู่การปฏิบัติตามคำอบรมสั่งสอนหรือการเลียนแบบผู้ที่ตนรักและพอใจกล่าวคือจากรักและความพอใจของเด็กที่มีต่อบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูจึงทำให้เมื่อบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูมีการอบรมสั่งสอนเด็กหรือมีการกระทำหรือพูดจาอย่างไรเด็กก็จะเกิดการทำตามหรือเลียนแบบคำพูดหรือกระทำตามที่บิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูสั่งสอนหรือตามที่เห็นบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูกระทำซึ่งการกระทำของเด็กเช่นนี้จะทำให้เขาเกิดความสุขความพอใจได้เองอันเป็นลักษณะการควบคุมตนเองโดยบุคคลไม่ได้หวังผลจากภายนอก การเลียนแบบผู้เลี้ยงดูตนของเด็กจะทำให้มีผลทั้งทางดีและทางไม่ดีเท่า ๆ กันตราบเท่าที่ลักษณะนั้นเป็นลักษณะของผู้ที่ตนรักและพอใจเช่นถ้าเด็กเห็นผู้เลี้ยงดูสูบบุหรี่เสมอเมื่อเด็กสูบบุหรี่บ้างก็จะมีมีความสุขความพอใจเพราะเป็นลักษณะที่แสดงถึงการบรรลุมิติภาวะทางจิตของบุคคลนั้น โดยจะปรากฏขึ้นในเด็กปรกติถ้าเด็กเห็นผู้เลี้ยงดูสูบบุหรี่เสมอเมื่อเด็กสูบบุหรี่บ้างก็จะเกิดความสุขความพอใจเพราะเป็นลักษณะที่แสดงถึงการบรรลุมิติภาวะทางจิตของบุคคลนั้น โดยจะปรากฏขึ้นในเด็ก

ที่มีอายุประมาณ 8 ถึง 10 ขวบ และจะพัฒนาต่อไปจนสมบูรณ์เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ฉะนั้นผู้ที่บรรลุวุฒิภาวะทางจิตอย่างสมบูรณ์จึงจะเป็นผู้ที่มีความสามารถที่จะควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตนอย่างมีเหตุผลในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การโต้ตอบเมื่อเกิดความคับข้องใจเมื่อเกิดความกลัวในการมีความรักและการมีอารมณ์ต่าง ๆ ฯลฯ ส่วนผู้ที่ขาดวินัยในตนเองหรือขาดการควบคุมตนเองก็เพราะไม่ได้ผ่านการเรียนรู้ตั้งแต่วัยทารกจึงกลายเป็นบุคคลที่ขาดความยับยั้งชั่งใจในการกระทำและกลายเป็นผู้ทำผิดกฎหมายของบ้านเมืองอยู่เสมอและในรายที่รุนแรงอาจกลายเป็นอาชญากรเรื่อรังหมดโอกาสที่จะแก้ไขดังนั้นจากทฤษฎีของเมอเรอร์การเกิดวินัยในตนเองจนเป็นผู้ที่บรรลุวุฒิภาวะทางจิตนั้นจะต้องเริ่มต้นจากการเลี้ยงดูในวัยทารกอย่างมีความสุขความอบอุ่นและผ่านการอบรมสั่งสอนหรือการเลียนแบบที่ดีงามจากผู้เลี้ยงดูตนเองจึงจะพัฒนามาเป็นลักษณะที่เด่นชัดในจิตสำนึกของบุคคลนั้นและกลายเป็นพฤติกรรมที่ถูกต้องมีเหตุผลของบุคคลนั้น (ธีรภาภรณ์ คงอนนท์, 2552 : 24)

สรุปได้ว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์มีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับวัยและวุฒิภาวะที่เพิ่มขึ้นที่มีความเหมาะสมถูกต้องเป็นหลักคุณธรรมที่ทุกคนให้การยอมรับและปฏิบัติร่วมกัน ดังนั้นการเสริมสร้างวินัยให้กับนักเรียนจึงต้องอาศัยหลักทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมเพื่อปรับใช้ให้มีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียนมากที่สุด

2. รูปแบบการประเมิน (Evaluation Model)

คำว่า “Model” เป็นคำภาษาอังกฤษที่เข้ามามีบทบาทในการทำวิจัยและวิทยานิพนธ์ของนิสิตนักศึกษาเพิ่มมากขึ้น โดยใช้คำว่า รูปแบบ ต้นแบบ แบบแผน แบบจำลอง เป็นต้น สำหรับในเอกสารฉบับนี้จะใช้คำว่า “รูปแบบ” เนื่องจากเป็นคำที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในวงการวิจัยและการศึกษา

2.1 ความหมายของรูปแบบการประเมิน

มีผู้ให้ความหมายของ “รูปแบบการประเมิน (Evaluation Model)” ดังนี้

อุทุมพร จามรมาน (2541 : 22) รูปแบบการประเมิน หมายถึง โครงสร้างของความสัมพันธ์ของหน่วยต่าง ๆ หรือตัวแปรต่าง ๆ ดังนั้น รูปแบบจึงน่าจะมีมากกว่าหนึ่งมิติ หลายตัวแปร และตัวแปรต่าง ๆ มีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน ในเชิงความสัมพันธ์และเชิงเหตุและผล

เขาวดี วิบูลย์ศรี (2544 : 27) รูปแบบการประเมิน คือ วิธีการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้ถ่ายทอดความคิดความเข้าใจตลอดทั้งจินตนาการที่มีต่อปรากฏการณ์ หรือเรื่องราวใด ๆ

ให้ปรากฏ โดยใช้ การสื่อสารในลักษณะต่าง ๆ เช่น ภาพวาด ภาพเหมือน แผนภูมิ แผนผังต่อเนื่อง หรือสมการทางคณิตศาสตร์ ให้สามารถเข้าใจได้ง่าย และในขณะเดียวกันก็สามารถนำเสนอเรื่องราว หรือประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างกระชับภายใต้หลักการอย่างมีระบบ

บุญชม ศรีสะอาด (2545 : 47) รูปแบบการประเมิน หมายถึง โครงสร้างแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ หรือตัวแปรต่าง ๆ สามารถใช้รูปแบบอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ หรือตัวแปรต่าง ๆ ที่มีในปรากฏการณ์ธรรมชาติหรือในระบบต่าง ๆ อธิบายลำดับขั้นตอนขององค์ประกอบหรือกิจกรรมในระบบ

ทิตนา เขมมณี (2548 : 218) รูปแบบการประเมิน เป็นรูปธรรมของความคิดที่เป็นนามธรรมซึ่งบุคคลแสดงออกมาในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น เป็นคำอธิบาย เป็นแผนผัง ไคอะแกรมหรือแผนภาพ เพื่อช่วยให้ตนเองและบุคคลอื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น รูปแบบเป็นเครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการสืบสอบหาคำตอบความรู้ ความเข้าใจในปรากฏการณ์ทั้งหลาย

รัตน์ะ บัวสนธิ์ (2552 : 124) ความหมายของรูปแบบการประเมินจำแนกออกเป็น 3 ความหมาย ดังนี้

1. แผนภาพหรือภาพร่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ยังไม่สมบูรณ์เหมือนของจริง รูปแบบในความหมายนี้มักจะเรียกทับศัพท์ในภาษาไทยว่า “โมเดล” ได้แก่ โมเดลบ้าน โมเดลรถยนต์ โมเดลเสื้อ เป็นต้น

2. แบบแผนความสัมพันธ์ของตัวแปร หรือสมการทางคณิตศาสตร์ที่รู้จักกันในชื่อที่เรียกว่า “Mathematical Model”

3. แผนภาพที่แสดงถึงองค์ประกอบการทำงานของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง รูปแบบในความหมายนี้บางที่เรียกกันว่าภาพย่อส่วนของทฤษฎีหรือแนวคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น รูปแบบการสอน รูปแบบการบริหาร รูปแบบการประเมิน เป็นต้น

จากความหมายที่กล่าวมา สรุปได้ว่า รูปแบบการประเมิน หมายถึง โครงสร้างที่แสดงถึงรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินงานตามกิจกรรมของรูปแบบการประเมิน อันเป็นแนวทางรูปธรรมตามสภาพจริงที่เชื่อมโยงระบบความสัมพันธ์มาจากแนวคิด ทฤษฎีการประเมินสู่แผนปฏิบัติการทางการประเมิน

2.2 ประเภทของรูปแบบการประเมิน

รูปแบบการประเมินสามารถจำแนกออกได้หลายประเภท ได้มีผู้จำแนกประเภทของรูปแบบ ดังนี้

Smith. *et.al.* (1980 : 461) จำแนกรูปแบบออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. รูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Model) จำแนกออกเป็น

1.1 รูปแบบคล้ายจริง (Iconic Model) มีลักษณะคล้ายของจริง เช่น เครื่องบินจำลอง หุ่นไล่กาหุ่นตามร้านตัดเสื้อผ้า

1.2 รูปแบบเสมือนจริง (Analog Model) มีลักษณะคล้ายปรากฏการณ์จริง เช่น การทดลองทางเคมีในห้องปฏิบัติการก่อนจะทำการทดลอง เครื่องบินจำลองที่บินได้ หรือ เครื่องฝึกหัดบิน เป็นต้น รูปแบบชนิดนี้มีความใกล้เคียงความจริงมากกว่าแบบแรก

2. รูปแบบเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Model) จำแนกออกเป็น

2.1 รูปแบบข้อความ (Verbal Model) หรือรูปแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Model) เป็นการใช้อธิบายข้อความปกติกติธรรมดาในการอธิบายโดยย่อ เช่น คำพรรณนาลักษณะงาน คำอธิบายรายวิชา เป็นต้น Bertalanffy. (1968 : 24) ผู้สร้างทฤษฎีระบบกล่าวว่า การมีรูปแบบข้อความนั้นแม้บางครั้งจะเข้าใจยาก แต่ก็ยังดีกว่าไม่มีรูปแบบเสียเลย เพราะอย่างน้อยก็เป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบประเภทอื่นต่อไป

2.2 รูปแบบทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) หรือรูปแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Model) เช่น สมการ และ โปรแกรมเชิงเส้น เป็นต้น

Keeves. (1988 : 561-565) ได้จำแนกรูปแบบออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. รูปแบบเชิงเปรียบเทียบ (Analogue Model) เป็นรูปแบบเชิงกายภาพ ส่วนใหญ่ใช้ในด้านวิทยาศาสตร์ เช่น รูปแบบโครงสร้างอะตอมสร้างขึ้นโดยใช้หลักการเปรียบเทียบโครงสร้างของรูปแบบให้สอดคล้องกับลักษณะที่คล้ายกันทางกายภาพ สอดคล้องกับข้อมูลและความรู้ที่มีอยู่ในลักษณะนั้นด้วย รูปแบบที่สร้างขึ้นต้องมียุทธศาสตร์ประกอบชัดเจน สามารถนำไปทดสอบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้และสามารถนำไปใช้ในการหาข้อสรุปของปรากฏการณ์ได้อย่างกว้างขวาง เช่น รูปแบบจำนวนนักเรียนในโรงเรียน สร้างขึ้นโดยเปรียบเทียบกับลักษณะถังน้ำที่ประกอบด้วยท่อน้ำเข้าและท่อน้ำออก ปริมาณที่ไหลเข้าถึงเปรียบเทียบกับจำนวนนักเรียนที่เข้าโรงเรียน อัตราการเกิด อัตราการย้ายเข้า อัตราการรับเด็กอายุต่ำกว่าเกณฑ์ ส่วนปริมาณ น้ำที่ไหลออกเปรียบเทียบกับจำนวนนักเรียนที่ออกจากโรงเรียน เนื่องจากพันธุศาสตร์การศึกษา การย้ายออกการจบการศึกษา สำหรับปริมาณน้ำที่เหลือในถังเปรียบเทียบกับจำนวนนักเรียนที่เหลืออยู่ในโรงเรียน เป็นต้น จุดมุ่งหมายของรูปแบบนี้เพื่ออธิบายปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงจำนวนนักเรียนในโรงเรียน

2. รูปแบบเชิงข้อความ (Semantic Model) เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยาย หรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็น โครงสร้าง

ทางความคิดองค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้น และใช้ข้อความในการอธิบายเพื่อให้เกิดความกระจ่างมากขึ้น แต่จุดอ่อนของรูปแบบประเภทนี้คือขาดความชัดเจนแน่นอน ทำให้ยากแก่การทดสอบรูปแบบ แต่อย่างไรก็ตามได้มีการนำรูปแบบนี้มาใช้ในการศึกษามาก เช่น รูปแบบการเรียนรู้ในโรงเรียน

3. รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) เป็นรูปแบบที่ใช้แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหรือตัวแปร โดยใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ ปัจจุบันมีแนวโน้มว่าจะนำไปใช้ในด้านพฤติกรรมศาสตร์มากขึ้น โดยเฉพาะในการวัดและประเมินผลทางการศึกษารูปแบบลักษณะนี้ส่วนมากพัฒนามาจากรูปแบบเชิงข้อความ

4. รูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal Model) เป็นรูปแบบที่เริ่มจากการนำเทคนิคการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ในการศึกษาเกี่ยวกับพันธุศาสตร์ รูปแบบเชิงสาเหตุนี้ทำให้สามารถศึกษารูปแบบเชิงข้อความที่มีตัวแปรสลับซับซ้อนได้ แนวคิดสำคัญของรูปแบบนี้คือต้องสร้างขึ้นจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องหรืองานวิจัยที่มีมาแล้ว รูปแบบจะเขียนในลักษณะสมการเส้นตรง แต่ละสมการแสดงความสัมพันธ์เชิงเหตุเชิงผลระหว่างตัวแปร จากนั้นมีการเก็บรวบรวมข้อมูลในสภาพการณ์ที่เป็นจริงเพื่อทดสอบรูปแบบรูปแบบเชิงสาเหตุนี้แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

4.1 รูปแบบระบบเส้นเดียว (Recursive Model) เป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรด้วยเส้นโยงที่มีทิศทางของการเป็นสาเหตุในทิศทางเดียว โดยไม่มีความสัมพันธ์ย้อนกลับ

4.2 รูปแบบระบบเส้นคู่ (Non-recursive Model) เป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร โดยทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรภายในตัวแปรหนึ่งอาจเป็นทั้งตัวแปรเชิงสาเหตุและเชิงผลพร้อมกัน จึงมีทิศทางความสัมพันธ์ย้อนกลับได้

Steiner. (1988 : 147 ; อ้างถึงใน เสรี ชัดแจ้ง. 2538 : 7) ได้จำแนกรูปแบบออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. รูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Model) จำแนกออกเป็น

1.1 รูปแบบของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Model of) เช่น รูปแบบเครื่องบินที่สร้างเหมือนจริง แต่มีขนาดย่อ

1.2 รูปแบบสำหรับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Model for) เป็นรูปแบบจำลองที่ออกแบบไว้เพื่อเป็นต้นแบบผลิตสินค้า ต้องสร้างรูปแบบทำของจริงขึ้นมาก่อนแล้วจึงผลิตสินค้าตามรูปแบบนั้น

2. รูปแบบเชิงแนวคิด (Conceptual Model) จำแนกออกเป็น

2.1 รูปแบบเชิงแนวคิดของสิ่งหนึ่งสิ่งใด (Conceptual Model of) เป็นรูปแบบหรือแบบจำลองที่สร้างขึ้น โดยจำลองมาจากทฤษฎีที่มีอยู่แล้ว เช่น รูปแบบที่สร้างมาจากทฤษฎีการคงอยู่ของนักเรียนในโรงเรียน เป็นต้น

2.2 รูปแบบเชิงแนวคิดเพื่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด (Conceptual Model for) เป็นรูปแบบที่สร้างขึ้นมาเพื่ออธิบายทฤษฎี หรือปรากฏการณ์ เช่น รูปแบบที่สร้างขึ้นจากทฤษฎีการคัดสรรตามธรรมชาติ เพื่อนำไปอธิบายทฤษฎีการคงอยู่ของนักเรียนในโรงเรียน เป็นต้น

จากการศึกษาประเภทของรูปแบบ สรุปได้ว่าการแบ่งประเภทของรูปแบบจะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการอธิบายรูปแบบนั้น ๆ

2.3 องค์ประกอบของรูปแบบการประเมิน

มีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบ ดังนี้

Brown, and Moberg. (1980 : 16-17) ได้สังเคราะห์รูปแบบขึ้นมาจากแนวคิดเชิงระบบ (System Approach) กับหลักการบริหารตามสถานการณ์ (Contingency Approach) กล่าวว่าองค์ประกอบของรูปแบบประกอบด้วย 1) สภาพแวดล้อม (Environment) 2) เทคโนโลยี (Technology) 3) โครงสร้าง (Structure) 4) กระบวนการจัดการ (Management Process) และ 5) การตัดสินใจสั่งการ (Decision Making)

สมบูรณ์ ศิริสรหิรัญ (2547 : 354-355) ได้พัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของคณาบดีผลการศึกษาพบว่ารูปแบบมีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1) คุณลักษณะภาวะผู้นำของคณาบดีที่ต้องพัฒนา 2) หลักการและแนวคิดกำกับรูปแบบ และวัตถุประสงค์ทั่วไปของรูปแบบ 3) กระบวนการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของคณาบดี ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน เนื้อหาการพัฒนาวิธีการและกิจกรรมการพัฒนาวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมและผลที่ต้องการและ 4) แนวทาง การนำรูปแบบไปใช้ เงื่อนไขความสำเร็จ และตัวบ่งชี้ความสำเร็จของรูปแบบ

ชนกนารถ ชื่นเชย (2550 : 179-180) ได้พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่ารูปแบบมีองค์ประกอบ 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง 2) กลุ่มเป้าหมายของการศึกษาต่อเนื่อง 3) จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง 4) โครงสร้างระบบบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง 5) หลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษาต่อเนื่อง 6) วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง 7) สื่อการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง 8) การติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่อง และ 9) การเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียน

อัมพร พงษ์กัสนานันท์ (2550 : 274-275) ได้พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษา นอกระบบในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต พบว่ารูปแบบมีองค์ประกอบ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา 2) หลักสูตร 3) การจัดการเรียนรู้ 4) การประเมินผลการเรียนรู้ 5) การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ และการเทียบระดับ การศึกษา 6) การบริหารและการจัดการศึกษา 7) กลุ่มเป้าหมาย และ 8) การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ และชุมชน

สรุปได้ว่า การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการประเมินว่าจะประกอบด้วยอะไร จำนวนเท่าใด มีโครงสร้างและความสัมพันธ์กันอย่างไร ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ ปัจจัยหรือตัวแปร ต่าง ๆ ที่กำลังศึกษา ซึ่งจะออกแบบตามแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และหลักการพื้นฐานในการกำหนด รูปแบบนั้น ๆ เป็นหลัก

2.4 ลักษณะของรูปแบบที่ดี

รูปแบบที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

4.1 รูปแบบควรประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างตัวแปรมากกว่า ความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงธรรมดา อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงก็มีประโยชน์ในช่วง ของการพัฒนา รูปแบบ

4.2 รูปแบบควรนำไปสู่การทำนายผลที่ตามมา ซึ่งสามารถตรวจสอบได้ด้วยข้อมูล เชิงประจักษ์โดยเมื่อทดสอบรูปแบบแล้วถ้าปรากฏว่าไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ รูปแบบ นั้นต้องถูกยกเลิก

4.3 รูปแบบควรอธิบาย โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเรื่องที่กำลังศึกษา ได้ อย่างชัดเจน

4.4 รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้างความคิดรวบยอด (Concept) ใหม่และ การสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรใหม่ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มองค์ความรู้ (Body of Knowledge) ในเรื่องที่กำลังศึกษา

4.5 รูปแบบในเรื่องใด จะเป็นเช่นไรขึ้นอยู่กับกรอบของทฤษฎีในเรื่องนั้น ๆ

5. การพัฒนารูปแบบ

ได้มีผู้กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนา รูปแบบ ดังนี้

Willer. (1986 : 83) กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบ โดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้าง (Construct) รูปแบบ และ 2) การหาความเที่ยงตรง (Validity) ของรูปแบบ

บุญชม ศรีสะอาด (2545 : 47) ได้กล่าวถึงกระบวนการวิจัยการพัฒนารูปแบบ โดยได้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างหรือพัฒนารูปแบบ และ 2) การทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ

จากการศึกษาแนวคิดและกระบวนการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ สามารถสรุปได้ว่า การพัฒนารูปแบบแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างหรือพัฒนารูปแบบ และ 2) การตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้าง หรือพัฒนารูปแบบ ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะสร้างหรือพัฒนารูปแบบขึ้นมาก่อนเป็นรูปแบบตามสมมติฐาน (Hypothesis Model) โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ผู้วิจัยอาจจะศึกษารายกรณีหน่วยงานที่ดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งผลการศึกษานำมาใช้กำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ ภายในรูปแบบรวมทั้งลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรเหล่านั้น หรือลำดับก่อนหลังของแต่ละองค์ประกอบในรูปแบบ ดังนั้น การพัฒนารูปแบบในขั้นตอนนี้จะต้องอาศัยหลักการของเหตุผลเป็นรากฐานสำคัญ ซึ่งโดยทั่วไปการศึกษาในขั้นตอนนี้จะมีขั้นตอนย่อย ๆ ดังนี้

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำสารสนเทศที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นร่างกรอบความคิดการวิจัย

2. การศึกษาจากบริบทจริงในขั้นตอนนี้อาจจะดำเนินการได้หลายวิธี ดังนี้

2.1 การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการในปัจจุบันของหน่วยงาน โดยศึกษาความคิดเห็นจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง (Stakeholder) ซึ่งวิธีศึกษาอาจจะใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสอบถาม การสำรวจ การสนทนากลุ่ม เป็นต้น

2.2 การศึกษารายกรณี (Case Study) หรือพหุกรณี หน่วยงานที่ประสบผลสำเร็จ หรือมีแนวปฏิบัติที่ดีในเรื่องที่ศึกษา เพื่อนำมาเป็นสารสนเทศที่สำคัญในการพัฒนารูปแบบ

2.3 การศึกษาข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ วิธีศึกษาอาจจะใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นต้น

3. การจัดทำรูปแบบ ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะใช้สารสนเทศที่ได้ในข้อ 1.1 และ 1.2 มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นกรอบความคิดการวิจัย เพื่อนำมาจัดทำรูปแบบอย่างไรก็ตามในงานวิจัยบางเรื่องนอกจากจะศึกษาตามขั้นตอนที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยยังอาจจะศึกษาเพิ่มเติมโดยใช้กระบวนการวิจัยแบบเดลฟาย (Delphi Technique) หรือการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในการพัฒนารูปแบบก็ได้

ขั้นตอนที่ 2 การทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ ภายหลังจากที่ได้พัฒนารูปแบบ ในขั้นตอนแรกแล้วจำเป็นที่จะต้องทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบดังกล่าว เพราะรูปแบบ ที่พัฒนาขึ้นถึงแม้จะพัฒนาโดยมีรากฐานจากทฤษฎี แนวความคิดรูปแบบของบุคคลอื่นและ ผลการวิจัยที่ผ่านมา แต่ก็ยังเป็นเพียงรูปแบบตามสมมติฐาน ซึ่งจำเป็นที่จะต้องตรวจสอบความ เที่ยงตรงของรูปแบบว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ เป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพตามที่มุ่งหวังหรือ ไม่การเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริงหรือทดลองใช้รูปแบบในสถานการณ์จริงจะช่วยให้ ทราบอิทธิพลหรือความสำคัญขององค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรต่าง ๆ ในรูปแบบผู้วิจัยอาจจะ ปรับปรุงรูปแบบใหม่ โดยการตัดองค์ประกอบหรือตัวแปรที่พบว่าไม่มีอิทธิพลหรือมีความสำคัญ น้อยออกจากรูปแบบ ซึ่งจะทำได้รูปแบบที่มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

การทดสอบรูปแบบอาจกระทำได้ใน 4 ลักษณะ ดังนี้

1. การทดสอบรูปแบบด้วยการประเมินตามมาตรฐานที่กำหนด การประเมิน ที่พัฒนาโดย The Joint Committee on Standards of Educational Evaluation ภายใต้การดำเนินงาน ของ *Stufflebeam, Et.al* (1971 : 22) ได้นำเสนอหลักการประเมินเพื่อเป็นบรรทัดฐานของกิจกรรม การตรวจสอบรูปแบบ ประกอบด้วยมาตรฐาน 4 ด้าน (สุวิมล ว่องวานิช, 2549 : 54 - 56) ดังนี้

1.1 มาตรฐานความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) เป็นการประเมินความ เป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง

1.2 มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standards) เป็นการประเมิน การสนองต่อความต้องการของผู้ใช้รูปแบบ

1.3 มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) เป็นการประเมินความ เหมาะสมทั้งในด้านกฎหมายและศีลธรรมจรรยา

1.4 มาตรฐานด้านความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy Standards) เป็น การประเมินความน่าเชื่อถือ และได้สาระครอบคลุมครบถ้วนตามความต้องการอย่างแท้จริง

2. การทดสอบรูปแบบด้วยการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ การทดสอบรูปแบบ ในบางเรื่องไม่สามารถกระทำได้โดยข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยการประเมินค่าพารามิเตอร์ของรูปแบบ หรือการดำเนินการทดสอบรูปแบบด้วยวิธีการทางสถิติ แต่งานวิจัยบางเรื่องนั้นต้องการความ ละเอียดอ่อนมากกว่าการ ได้ตัวเลขแล้วสรุป ซึ่ง *Eisner*. (1976 : 192-193) ได้เสนอแนวคิดของ การทดสอบหรือประเมินรูปแบบโดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีแนวคิด ดังนี้

2.1 การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จะเน้นการวิเคราะห์และวิจารณ์อย่างลึกซึ้ง เฉพาะในประเด็นที่ถูกพิจารณา ซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง กับการตัดสินใจเสมอไปแต่อาจจะผสมผสานกับปัจจัยต่าง ๆ ในการพิจารณาเข้าด้วยกันตาม

วิจารณ์งานของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับข้อมูลคุณภาพ ประสิทธิภาพและความเหมาะสมของสิ่งที่จะทำการประเมิน

2.2 รูปแบบการประเมินที่เป็นความชำนาญเฉพาะทาง (Specialization) ในเรื่องที่จะประเมิน โดยพัฒนามาจากแบบการวิจารณ์งานศิลปะ (Art Criticism) ที่มีความละเอียดอ่อนลึกซึ้ง และต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วินิจฉัย เนื่องจากเป็นการวัดคุณค่าที่ไม่อาจประเมินด้วยเครื่องวัดใด ๆ และต้องใช้ความรู้ความสามารถของผู้ประเมินอย่างแท้จริง แนวคิดนี้ได้นำมาประยุกต์ใช้ในทางการศึกษาระดับสูงมากขึ้นทั้งนี้เพราะเป็นองค์ความรู้เฉพาะสาขา ผู้ที่ศึกษาเรื่องนั้นจริง ๆ จึงจะทราบและเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ดังนั้น ในวงการศึกษานิยมนำรูปแบบนี้มาใช้ในเรื่องที่ต้องการความลึกซึ้งและความเชี่ยวชาญเฉพาะ

2.3 รูปแบบที่ใช้ตัวบุคคล คือผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมิน โดยให้ความเชื่อถือกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เที่ยงธรรม และมีคุณพินิจที่ดี ทั้งนี้มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่าง ๆ นั้น จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒินั่นเอง

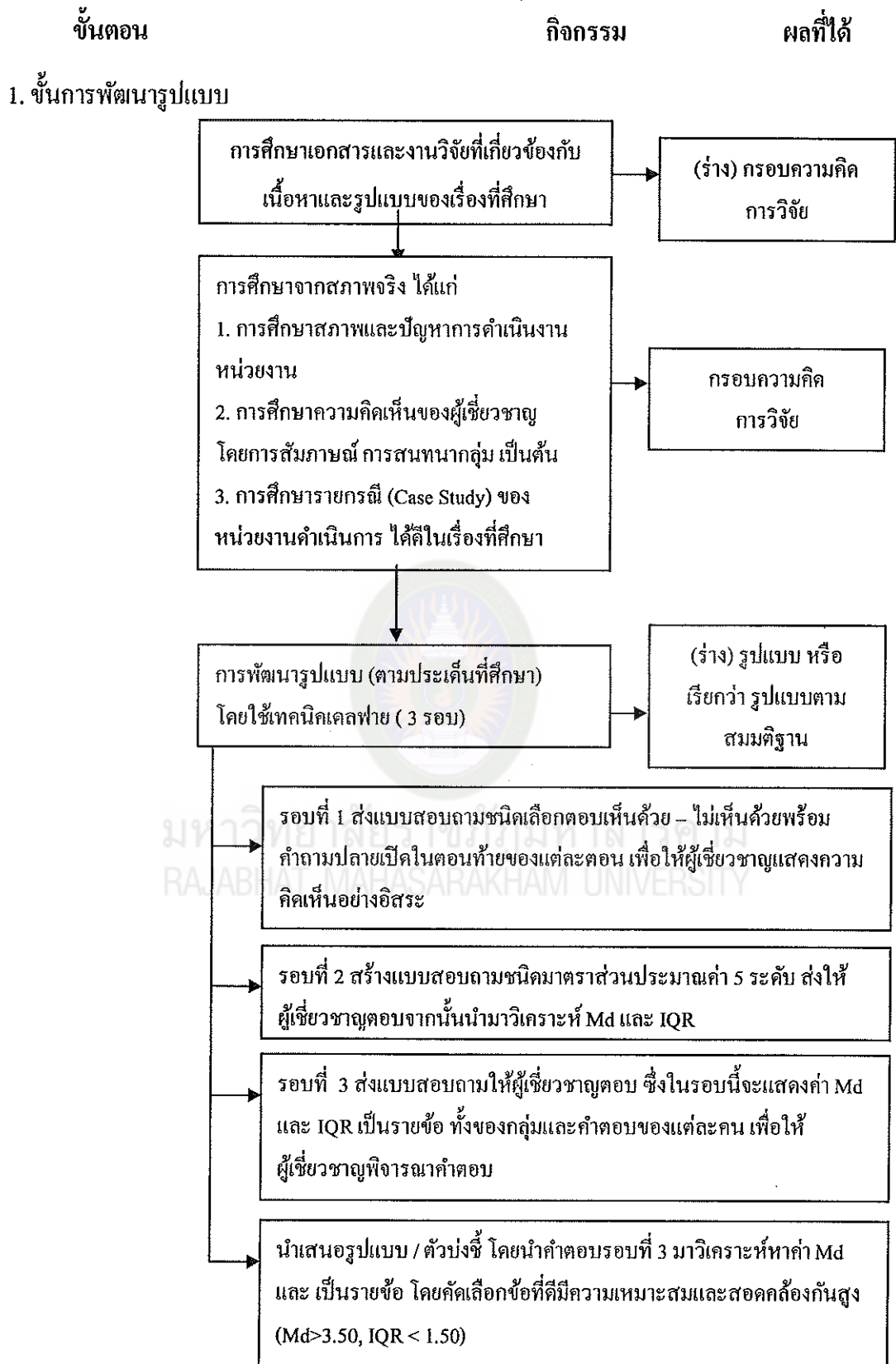
2.4 รูปแบบที่ยอมให้มีการขัดแย้งในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิ ตามอรรถศาสตร์และความถนัดของแต่ละคน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่จะนำมาพิจารณา การบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการการเก็บรวบรวมข้อมูล การประมวลผล การวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ

3. การทดสอบรูปแบบโดยการสำรวจความคิดเห็นของบุคคลากรที่เกี่ยวข้อง มักจะใช้กับการพัฒนารูปแบบโดยใช้เทคนิคเดลฟาย เมื่อผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบโดยใช้เทคนิคเดลฟายเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้วผู้วิจัยจะนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นในรอบสุดท้ายมาจัดทำเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) เพื่อนำไปสำรวจความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ

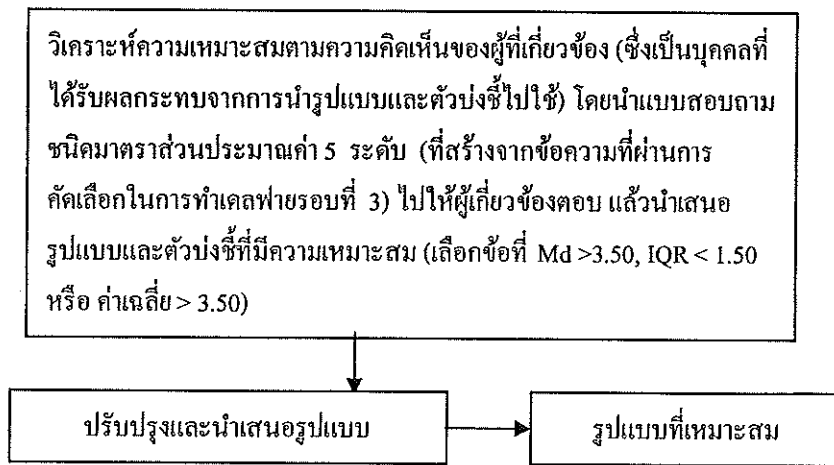
4. การทดสอบรูปแบบโดยการทดลองใช้รูปแบบ การทดสอบรูปแบบโดยการทดลองใช้รูปแบบนี้ ผู้วิจัยจะนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมาย มีการดำเนินการตามกิจกรรมอย่างครบถ้วนผู้วิจัยจะนำข้อค้นพบที่ได้จากการประเมิน ไปปรับปรุงรูปแบบต่อไป กระบวนการพัฒนารูปแบบสามารถแสดงเป็นภาพได้ ดังนี้

แผนภาพที่ 2 ขั้นตอนการวิจัยการพัฒนาแบบ กรณีที่ 1 ร่างรูปแบบจากการวิเคราะห์เอกสารและ
การศึกษาจากสภาพจริง

2. ขั้นตอนตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ

แผนภาพที่ 3 ขั้นตอนตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ

สรุปรูปแบบการประเมิน หมายถึง โครงสร้างที่แสดงถึงรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินงานตามกิจกรรมของรูปแบบการประเมิน อันเป็นแนวทางรูปธรรมตามสภาพจริงที่เชื่อมโยงระบบความสัมพันธ์มาจากแนวคิด ทฤษฎีการประเมินสู่แผนปฏิบัติการทางการประเมิน ส่วนกระบวนการวิจัยเพื่อการพัฒนา รูปแบบการประเมิน สามารถสรุปได้เป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่

1) การสร้างหรือพัฒนารูปแบบ และ 2) การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการประเมิน

เกณฑ์การประเมิน

1. การกำหนดเกณฑ์การประเมิน

วัตถุประสงค์หรือประเด็นการประเมินจะเป็นข้อความที่บ่งบอกเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการประเมิน ซึ่งอาจเป็นสภาพก่อนการดำเนินงาน ระหว่างการดำเนินงานและผลการดำเนินงาน หลังสิ้นสุดโครงการ การกำหนดตัวบ่งชี้การประเมินก็จะช่วยชี้ชัดว่าจะตรวจสอบหรือเก็บรวบรวมข้อมูลในรายละเอียดอะไรบ้าง แต่หากจะตัดสินคุณค่าของโครงการที่มุ่งประเมินว่ามีคุณค่า คุณภาพหรือไม่เพียงใด จำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดระดับที่พึงประสงค์หรือระดับความสำเร็จขั้นต่ำของโครงการที่ยอมรับได้ของตัวบ่งชี้ ซึ่งเรียกว่า เกณฑ์การประเมิน

2. ความหมายของเกณฑ์การประเมิน

มีผู้ให้ความหมายของเกณฑ์ไว้ดังนี้

อุทุมพร จามรมาน (2542 : 7) เกณฑ์ (Criterion, Criteria) คือ สิ่งที่ใช้ช่วยในการตัดสิน ซึ่งอาจเป็นค่า ตัวเลข และคุณลักษณะก็ได้ และอาจมีหลายระดับ เกณฑ์ที่ยอมรับกันมากกว่า 75 % ของคนเรียกว่า เกณฑ์มาตรฐาน (Standards)

ศิริชัย กาญจนวาสิ (2552 : 83) ให้คำนิยามว่า เกณฑ์หมายถึง คุณลักษณะหรือระดับ ที่ถือว่าเป็นคุณลักษณะความสำเร็จหรือความเหมาะสมของทรัพยากร การดำเนินงาน หรือผลการดำเนินงานในการประเมิน

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2553 : 80) อธิบายว่า เกณฑ์หมายถึง สิ่งที่เราใช้ตัดสินคุณภาพ ของผลลัพธ์ที่ได้หรือส่วนประกอบ(Performance) ซึ่งอาจแสดงออกในรูปของพฤติกรรมที่ยอมรับ

ศิริชัย กาญจนวาสิ (2554 : 95) ให้คำนิยามว่า เกณฑ์หมายถึง ระดับหรือมาตรฐาน ที่ถือว่าเป็นความสำเร็จของการดำเนินงาน หรือผลการดำเนินงาน เกณฑ์จึงเป็นตัวตัดสินคุณภาพ ของการปฏิบัติหรือผลที่ได้รับ เกณฑ์อาจได้มาจากมาตรฐานวิชาชีพ มาตรฐานการกระทำ หรือ ระดับความคาดหวังที่พึงประสงค์ของกลุ่มผู้เกี่ยวข้องต่างๆ เช่น มาตรฐานที่กำหนด โดยผู้เชี่ยวชาญ ความต้องการที่แท้จริงของผู้รับบริการ ค่านิยมของสังคม เป็นต้น

พิชิต ฤทธิจรูญ (2557 : 152) เกณฑ์หมายถึง สิ่งที่นักประเมินใช้ในการตัดสิน คุณลักษณะ ซึ่งจะสะท้อนถึงระดับการยอมรับได้หรือระดับความสำเร็จและความเหมาะสมกับ การที่มุ่งประเมิน

จากคำจำกัดความเบื้องต้น อาจกล่าวได้ว่า เกณฑ์การประเมินหมายถึงสิ่งที่นักประเมิน ใช้ตัดสินคุณลักษณะและคุณภาพ ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงระดับการยอมรับได้ หรือระดับ ความสำเร็จความเหมาะสมที่จะประเมินโดยแนวทางในการให้คะแนนที่ประกอบด้วยเกณฑ์ ด้านต่าง ๆ เพื่อใช้ประเมินค่า ผลการประพฤติกและการปฏิบัติของผู้เรียน พฤติกรรมต่างๆ คือ สิ่งสำคัญที่ผู้เรียนควรประพฤติกจนกลายเป็นลักษณะนิสัยได้

3. ลักษณะของเกณฑ์การประเมินที่ดี

เกณฑ์การประเมินที่ดีควรมีลักษณะสำคัญ ๆ ดังนี้

1. มีความท้าทายต่อการพัฒนา
2. มีความเป็นไปได้
3. มีความสอดคล้องกับตัวบ่งชี้
4. มีความยืดหยุ่น

ได้รับการยอมรับจากผู้บริหาร ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ ผู้ใช้ผลการประเมินและ
ผู้เกี่ยวข้อง

4. ประเภทของเกณฑ์การประเมิน แบ่งเกณฑ์ออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

4.1 เกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria) ซึ่งเป็นเกณฑ์มาตรฐานที่ได้รับการพัฒนาขึ้น
จนเป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง

4.2 เกณฑ์สัมพัทธ์ (Relative Criteria) ซึ่งเป็นเกณฑ์ของตนเองหรือของกลุ่มในสิ่งที่จะ
ประเมิน ในที่นี้เห็นว่าการจะประเมินสิ่งใดหรือประเมินโครงการสามารถใช้เกณฑ์จากแหล่ง
ต่าง ๆ ได้ไม่น้อยกว่า 6 แหล่ง โดยแหล่งที่ 1 เป็นเกณฑ์สัมบูรณ์ ส่วนแหล่งที่ 2 เป็นเกณฑ์สัมพัทธ์
ดังนี้

4.2.1 มาตรฐานที่เป็นสากล (Standard) ในเรื่องที่จะประเมิน (ถ้ามี) เช่น เกณฑ์
มาตรฐาน ส่วนสูงของกรมอนามัย เกณฑ์มาตรฐานสมรรถภาพทางกายของหน่วยงานด้านพลศึกษา
เกณฑ์มาตรฐานระยะเวลาในการให้บริการท่าอากาศยาน เป็นต้น

4.2.2 เป้าหมายที่กำหนดไว้ (Target) เป้าหมายที่กำหนดไว้อาจเป็นเป้าหมายใน
แผนหรือโครงการต่าง ๆ เช่น จำนวนนักเรียนที่เข้าร่วม โครงการการฝึกอบรมต้อง ไม่น้อยกว่า
ร้อยละ 90 การติดต่อกู้ยืมเงินต้องเสร็จภายใน 1 วัน เป็นต้น

4.2.3 การเปรียบเทียบเชิงพัฒนาการ (Growth) เช่น การให้คะแนนตามที่กำหนด
หรือมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับของเดิมเข้าลักษณะของผลิตภัณฑ์ได้มาตรฐานระดับ
4-5 ดาว ในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ปีแรก ๆ อาจกำหนดไว้เพียง 10 ผลิตภัณฑ์ เพื่อเป็น
การจูงใจในการเข้าร่วม อาจเพิ่มเป็น 15 ผลิตภัณฑ์ แล้วค่อย ๆ เพิ่มขึ้นในปีแรก ๆ อาจจะต่ำกว่า
มาตรฐานก็ได้

4.2.4 การเปรียบเทียบกับกลุ่ม (Norm) โดยเปรียบเทียบกันเองหรือระหว่างกลุ่ม
ที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกัน หรือถ้ามีความมุ่งมั่นทะเยอทะยานมากอาจเป็นกลุ่มที่ดีที่สุดก็ได้ เช่น
คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนในห้อง ระหว่างห้อง หรือถ้าเป็นโครงการที่จัดในระดับอำเภอทั่ว
ประเทศ ก็อาจเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยเช่นเดียวกับอำเภอ เป็นต้น

4.2.5 การเปรียบเทียบกับสิ่งที่ดีที่สุด (Benchmarking) เกณฑ์ในข้อนี้อาจมี
บางส่วนแต่นิยมใช้กันมากในการประเมินหรือบริหารองค์การ โดยใช้องค์การประกอบหรือ
ใกล้เคียงกันที่ดีที่สุดเป็นเกณฑ์ แล้วแล้วบริหารจัดการให้ถึงเกณฑ์นั้น ซึ่งในการประเมินก็สามารถ
ใช้ได้โดยเปรียบเทียบกับโครงการที่ดีที่สุดได้ ถ้าโครงการมีลักษณะเหมือนกันซึ่งมีการดำเนิน
การหลายพื้นที่การพิจารณาร่วมกันของผู้เกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในกรณีที่ไม่

อาจใช้แนวทางจากที่กล่าวมาข้างต้นแล้วอาจจำเป็นต้องใช้ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ร่วมกันพิจารณากำหนดเกณฑ์ที่เหมาะสมเพื่อให้ร่วมกัน เมื่อได้ผลการประเมินแล้วจะเกิดการยอมรับผลการประเมินและนำไปใช้ประโยชน์เกิดการพัฒนาดำเนินการได้ตามปรัชญาของการประเมินต่อไป เช่นผู้ที่เกี่ยวข้องเห็นว่าโครงการหมู่บ้านมีหนี้สูญไม่เกินร้อยละ 3 หรือนักเรียนขาดเรียนไม่เกินร้อยละ 5 เป็นต้น

การประเมินโดยใช้เกณฑ์ข้างต้นนั้นไม่มีข้อกำหนดตายตัวว่าจะใช้เกณฑ์ หรือในการประเมินครั้งหนึ่ง ๆ อาจใช้หลายเกณฑ์ร่วมกันก็ได้ ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ประเมิน การประเมินและตัวชี้วัด โดยเฉพาะตัวชี้วัดแต่ละตัวชี้วัดอาจใช้เกณฑ์จากแนวทางต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

5. เกณฑ์การพิจารณา

5.1 เกณฑ์การพิจารณาลักษณะ

เกณฑ์การพิจารณาลักษณะหรือความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสอดคล้องกันจะใช้ค่ามัธยฐาน (Median) มากกว่า 3.5 พิสัยระหว่างควอไทล์ที่ 3 กับควอไทล์ที่ 1 (Interquartile Range : Q3-Q1) น้อยกว่า 1.50 ถ้าลักษณะเป็นไปตามเกณฑ์จะสรุปได้ว่าเหตุการณ์หรือประเด็นที่คาดการณ์นั้นจะเกิดขึ้นแน่นอน แต่ถ้าผลการวิเคราะห์ยังไม่ได้ลักษณะตามเกณฑ์ก็อาจเก็บข้อมูลในรอบที่ 4 หรือ 5 ต่อไปอีก (ไพศาล วรรคำ, 2555: 156)

เกณฑ์การประเมินการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยการหาค่ามัธยฐานเลขคณิต (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์โดยนำเกณฑ์มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ (จิตราภรณ์ เอี่ยมสกุล และคณะ. 2547 : 69 ; อ้างอิงใน บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 100) มาปรับใช้ ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง พฤติกรรมบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินนั้น ๆ มีความเหมาะสมมากที่สุดในการบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมีวินัย

3.51 – 4.50 หมายถึง พฤติกรรมบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินนั้น ๆ มีความเหมาะสมมากในการบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมีวินัย

2.51 – 3.50 หมายถึง พฤติกรรมบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินนั้น ๆ มีความเหมาะสมปานกลางในการบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมีวินัย

1.51 – 2.50 หมายถึง พฤติกรรมบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินนั้น ๆ มีความเหมาะสมน้อยในการบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมีวินัย

1.00 – 1.50 หมายถึง พฤติกรรมบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินนั้น ๆ มีความเหมาะสมน้อยที่สุดในการบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมีวินัย

การแปลความหมายคำมีขมิ้มเลขคณิตสำหรับความเป็นไปได้ของพฤติกรรมบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมีวินัยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 แบ่งได้ 5 ระดับ ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึงมีความเป็นไปได้มากที่สุดในการดำเนินการตามพฤติกรรม บ่งชี้และเกณฑ์การประเมินของตัวชี้วัดดังกล่าว

3.51 – 4.50 หมายถึงมีความเป็นไปได้มากในการดำเนินการตามพฤติกรรม บ่งชี้และเกณฑ์การประเมินของตัวชี้วัดดังกล่าวดังกล่าว

2.51 – 3.50 หมายถึง มีความเป็นไปได้ปานกลางในการดำเนินการตาม พฤติกรรมบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินของตัวชี้วัดดังกล่าวดังกล่าว

1.51 – 2.50 หมายถึงมีความเป็นไปได้น้อยในการดำเนินการตามพฤติกรรม บ่งชี้และเกณฑ์การประเมินของตัวชี้วัดดังกล่าวดังกล่าว

1 – 1.50 หมายถึงมีความเป็นไปได้น้อยที่สุดในการดำเนินการตามเกณฑ์ การประเมินดังกล่าว

เทคนิคเดลฟาย

เทคนิคเดลฟาย เป็นเทคนิคการรวบรวมความคิดเห็น หรือการตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เกี่ยวกับเหตุการณ์หรือแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยนำเสนอประเด็นต่อไปนี้

1. ประวัติความเป็นมาของเทคนิคเดลฟาย

เดลฟาย (Delphi) เป็นชื่อวิหารอันศักดิ์สิทธิ์สมัยกรีกโบราณ มีตำนานเล่าว่า เดิมวิหารแห่งนี้เป็นที่สถิตของเทพธิดากาเอีย (Gaia) ที่มีมังกรชื่อ ไพธอส (Pythos) เป็นผู้คุ้มครอง ต่อมาเทพอพอลโล (Apollo) ฆ่ามังกร ไพธอส และตั้งตนเป็นเจ้าแห่งวิหารแทนเทพอพอลโล ได้รับคำสั่งให้เรื่องความสง่างาม และความสามารถในการทำนายเหตุการณ์ในอนาคต ทำให้วิหาร เดลฟายเป็นศูนย์กลางของการทำนาย และเป็นพิพิธภัณฑสถานที่มีค่า เพราะผู้ที่มาขอทำนาย จะนำผลงานทางศิลปะที่เป็นเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ของกรีกมาเป็นของขวัญ วิธีการ ทำนายอนาคตของเทพอพอลโลจะผ่านทางผู้หญิงชื่อพีเธีย (Pythia) โดยประกอบพิธีในห้องส่วนตัว ภายในวิหารที่สร้างให้ควันสามารถทะลุได้ ควันจะเป็นตัวสื่อสารระหว่างเทพอพอลโลและพีเธีย เมื่อพีเธียได้รับควันจะอยู่ในอาคารแห่งนี้ Priest. (2005 : 14) จะเป็นผู้ทำหน้าที่ในการตีความ คำพูด ที่ทั้งสองเปล่งออกมาให้คนที่ไปขอทำนายได้เข้าใจ

จากตำนานดังกล่าว คำว่า “เดลฟาย” จึงนำมาใช้เป็นชื่อของเทคนิคการรวบรวมความคิดเห็นหรือการตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เกี่ยวกับเหตุการณ์หรือแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยอาศัยความคิดเห็นที่สอดคล้องต้องกันของผู้เชี่ยวชาญ ในการนำมาซึ่งข้อสรุปที่น่าเชื่อถือได้ Linstone. (1978 ; อ้างถึงใน สุวดี ทวีบุตร. 2540 : 12-13)

2. ความหมายของเทคนิคเดลฟาย

Johnson. (1993 : 982) ได้ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายว่า เป็นเทคนิคของการรวบรวมการพิจารณาการตัดสินใจที่มุ่งเพื่อเอาชนะจุดอ่อนของการตัดสินใจแต่เดิมที่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนใดคนหนึ่ง โดยเฉพาะหรือความคิดเห็นของกลุ่ม หรือมติของที่ประชุม

Jetkanis. (1970 : 76 ; อ้างถึงใน นัยนา ประเสริฐแสง. 2539 : 42) ได้นิยามไว้ว่า เทคนิคเดลฟายเป็นการทำนายเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่จะเป็นไปได้ในอนาคต วิธีการดังกล่าวนี้มุ่งลดผลกระทบหรืออิทธิพลของบุคคลในกรณีที่ต้องมีการเผชิญหน้ากัน ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการลดผลกระทบทางด้านความคิดระหว่างผู้เชี่ยวชาญด้วยกัน ซึ่งอาจกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่า เทคนิคเดลฟาย เป็นวิธีการรวบรวมคำตอบที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการจะศึกษาในขณะที่ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องจะถูกจำกัดลง ด้วยความหมายสรุปได้ว่า เทคนิคเดลฟาย คือ กระบวนการหรือเครื่องมือที่ใช้ในการตัดสินใจหรือลงข้อสรุปในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างเป็นระบบ ที่ปราศจากการเผชิญหน้าโดยตรงของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยรวบรวมและสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ประยูร ศรีประสาธน์ (2523 : 49-60) ได้ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายว่า คือ กระบวนการที่รวบรวมความคิดเห็น หรือการตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับอนาคตจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกัน เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมีความถูกต้องน่าเชื่อถือมากที่สุด

สุวรรณา เชื้อรัตนพงษ์ (2528 : 70) ได้ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟาย คือ กระบวนการที่รวบรวมความคิดเห็น หรือการตัดสินใจจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมีความถูกต้องน่าเชื่อถือมากที่สุด โดยไม่ต้องนัดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้มาประชุมกัน แต่ใช้การตอบแบบสอบถามแทน ซึ่งเทคนิคนี้จะทำให้สามารถระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ได้โดยไม่จำกัดทั้งยังประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายอีกด้วย นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ และไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลความคิดเห็นของผู้อื่น หรือเสียงส่วนใหญ่ในที่ประชุม

ขนิษฐา วิทยานุมาส (2530 : 19) ได้ให้ความหมายว่า เป็นวิธีการรวบรวมคำตอบหรือความคิดเห็นที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจากผู้เชี่ยวชาญ ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่จะเป็นไปได้ในอนาคต โดยมุ่งลดผลกระทบด้านความคิดระหว่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้วยกัน

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2551 : 175) ได้ให้ความหมายว่า คือ กระบวนการที่รวบรวมความคิดหรือการตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เกี่ยวกับอนาคตจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมีความถูกต้องน่าเชื่อถือมากที่สุด โดยผู้ทำการวิจัยไม่ต้องนัดสมาชิกในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้มาพบปะประชุมกัน แต่ขอร้องให้สมาชิกแต่ละคนแสดงความคิดเห็น หรือตัดสินใจปัญหา ในรูปแบบการตอบแบบสอบถามจากความหมายต่าง ๆ ข้างต้นนี้

สรุปได้ว่า เทคนิคเดลฟาย คือ กระบวนการหรือเครื่องมือที่ใช้ในการตัดสินใจเพื่อลงข้อสรุป ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างเป็นระบบ โดยการสอบถามความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญอิสระ โดยปราศจากการครอบงำใด ๆ และจะได้รับข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับผลการตอบเพื่อให้บทวนการตอบอีกครั้ง

2. ลักษณะของเทคนิคเดลฟาย

Dalkey. (1969 : 18 ; อ้างถึงใน เนติ เกลยวาเรศ. 2551 : 70) ได้กล่าวถึงลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ ของเทคนิคเดลฟาย ดังนี้

1. มีการปิดบังชื่อ (Anonymity) ผู้ตอบจะต้องมีอิสระในการตอบ และไม่ทราบชื่อของสมาชิกในกลุ่มที่ตอบแบบสอบถามเดียวกัน

2. มีการให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับผลการตอบ และให้บทวนการตอบ (Controlled Feedback and Alteration) โดยจะนำผลการตอบของแต่ละคนมาสรุปเป็นภาพรวมของกลุ่ม แล้วจึงรายงานให้สมาชิกในกลุ่มทราบในลักษณะของข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้บทวนคำตอบอีกครั้ง

3. การลงข้อสรุปของกลุ่มอย่างเป็นทางการ (Formal Group Judgment) คำตอบรอบสุดท้ายของผู้ตอบจะถูกนำมาหาค่าเฉลี่ยเพื่อเป็นข้อสรุปของกลุ่ม ซึ่งถ้าข้อคำถามกำหนดให้ตอบเป็นตัวเลข การลงข้อสรุปอาจจะใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่ามัธยฐาน (Median) หรือการวัดแนวโน้มเข้าสู่ศูนย์กลาง (Central Tendency) วิธีอื่นก็ได้

3. ปัญหาที่ควรวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย

โดยทั่วไปผู้วิจัยจะเลือกใช้เทคนิคเดลฟายในลักษณะของปัญหา ดังนี้

Dalkey, Brown, and Conchran. (1969 : 1 ; อ้างถึงใน เนติ เกลยวาเรศ. 2551 : 71)

3.1 ปัญหาที่ยังไม่มีความชัดเจน หรือไม่มีคำตอบที่ถูกต้องแน่นอน

3.2 เป็นเรื่องคาดการณ์สิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต เป็นการตัดสินใจเชิงนโยบาย หรือการวางแผนในอนาคต

3.3 เป็นเรื่องที่ต้องการฉันทามติจากกลุ่ม แต่กลุ่มผู้ตอบมีความลำบากในการนัดประชุม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัญหาเกี่ยวกับระยะทาง การคมนาคม หรือเวลาไม่ตรงกัน เป็นต้น

3.4 เป็นเรื่องที่ต้องการความคิดเห็นหลาย ๆ ด้าน จากประสบการณ์หรือความรู้ความสามารถของผู้เชี่ยวชาญในด้านนั้น ๆ

3.5 เป็นการศึกษาการรับรู้ในสถานการณ์ปัจจุบัน

4. ปัจจัยที่ทำให้เทคนิคเดลฟายใช้ได้ผลสมบูรณ์

ปัจจัยที่ทำให้เทคนิคเดลฟายใช้ได้ผลสมบูรณ์ มีหลายประการ สรุปได้ดังนี้
Ludwig. (1997 : 1 ; อ้างถึงใน เนติ เกลยวาเรศ. 2551 : 71)

1. เวลา ผู้ทำการวิจัยควรมีเวลาเพียงพอ โดยทั่วไปใช้เวลาประมาณ 2 เดือน จึงจะเสร็จสิ้นกระบวนการ อย่างไรก็ตามอาจใช้เวลาช้าหรือเร็วกว่านั้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจะส่งแบบสอบถามแต่ละรอบคืนมาช้าหรือเร็วเพียงใด ทั้งนี้ควรให้เวลาแก่ผู้เชี่ยวชาญพอเหมาะ ไม่ควรเร่งรัดจนเกินไป และไม่ควรรีบช่วงนานเกินไป เพราะผู้เชี่ยวชาญอาจลืมคำตอบที่ตอบไปแล้ว และอาจทำให้เกิดความเบื่อหน่ายได้

2. ผู้เชี่ยวชาญ ในการเลือกสรรผู้เชี่ยวชาญนั้น ผู้ทำการวิจัยควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

2.1 ความสามารถของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ควรเลือกผู้ที่มีความรู้ ความสามารถเป็นเลิศในสาขานั้น ๆ อย่างแท้จริง ไม่ควรเลือกโดยอาศัยความคุ้นเคย หรือการติดต่อย่าง และควรกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญไว้ให้ชัดเจนและเหมาะสม

2.2 ความร่วมมือของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ควรเลือกผู้ที่มีความเต็มใจ ตั้งใจและมั่นใจ ในการให้ความร่วมมือกับงานวิจัยโดยตลอด รวมทั้งยินยอมและสละเวลาอีกด้วย

2.3 จำนวนผู้เชี่ยวชาญ ควรเลือกให้มีจำนวนให้มากเพียงพอ จะได้รับความคิดเห็นใหม่ ๆ แล้วได้คำตอบที่มีน้ำหนัก ความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น โดยทั่วไปไม่มีข้อกำหนดตายตัวว่าควรมีผู้เชี่ยวชาญกี่คน ทั้งนี้ควรขึ้นอยู่กับลักษณะของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเป็นสำคัญ นักวิจัยบางคนให้ความคิดเห็นว่าผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ถึง 10 คนในกลุ่มก็มากเพียงพอ แต่บางคนให้ความคิดเห็นว่า จำนวนผู้เชี่ยวชาญ 1 ถึง 15 คน ในกลุ่มเดียวกันก็มากเพียงพอแล้ว

นอกจากนั้น Brown. and Conchran. (1972) ยังได้รายงานผลการศึกษาวิจัยซึ่งพบว่าการเพิ่มจำนวนของสมาชิกกลุ่มจะทำให้ความเที่ยงในการตอบของกลุ่มเพิ่มขึ้น

โดยค่าความเที่ยงที่คำนวณจากค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์จะมีค่าเท่ากับ 0.9 เมื่อใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 13 คน

2.4 การเลือกผู้เชี่ยวชาญ การเลือกผู้เชี่ยวชาญในการสุ่มถือว่าไม่มีความเหมาะสม และไม่ได้รับการยอมรับ การเลือกผู้เชี่ยวชาญอาจเริ่มต้น โดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง หรือติดต่อสอบถามหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อให้ได้ผู้เชี่ยวชาญจำนวนหนึ่งก่อน แล้วจึงให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวนนี้เสนอชื่อ (Nomination Process) ผู้ที่คิดว่าเหมาะสมเป็นผู้เชี่ยวชาญ ในปัญหาที่ทำวิจัยต่อไป

3. แบบทดสอบควรเขียนให้ชัดเจน สละสลวย ง่ายแก่การอ่านและเข้าใจ นอกจากนี้ การเว้นระยะในการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ แต่ละรอบไม่ควรห่างนานเกินไป เพราะอาจมีผลให้ผู้ตอบลืมหุตุผลที่เลือกหรือตอบในรอบที่ผ่านมา

4. ผู้ทำการวิจัยมีความละเอียดรอบคอบในการพิจารณาคำตอบ และให้ความสำคัญ ในคำตอบที่ได้รับเสมอทุกข้อ โดยไม่มีความลำเอียงแม้ว่าในข้อนั้น ๆ จะมีบางคนไม่ตอบก็ตาม ทั้งยังควรมีการวางแผนล่วงหน้าอย่างดี ในการดำเนินงานตามขั้นตอนของกระบวนการวิจัย แบบเดลฟายด้วย

5. กระบวนการของเทคนิคเดลฟาย

กระบวนการของการวิจัย เริ่มจากการคัดเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อร่วมตอบ แบบสอบถาม และเพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่ตรงความจริงและน่าเชื่อถือมากขึ้น จึงต้องถามซ้ำและ ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญหลายรอบ โดยทั่วไปมักจะสอบถามความคิดเห็น 3 ถึง 4 รอบ ดังนี้ ขนิษฐา วิทยานุมาส (2530 : 29-30 ; อ้างถึงใน เนติ เกลียวารศ. 2551-72)

รอบที่ 1 แบบสอบถามในรอบแรกมักจะเป็นคำถามปลายเปิด และเป็นการถาม อย่างกว้าง ๆ เพื่อต้องการเก็บรวบรวมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน บางครั้งผู้วิจัย อาจสร้างแบบสอบถามรอบแรกเป็นแบบปลายปิด เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ตอบก็ได้

รอบที่ 2 แบบสอบถามในรอบที่ 2 จะพัฒนาคำตอบจากแบบสอบถามรอบแรก โดยผู้ทำการวิจัยจะรวบรวมความคิดเห็นทั้งหมดเข้าด้วยกัน และนำมาวิเคราะห์พิจารณา รวมทั้ง ตัดข้อมูลที่ซ้ำซ้อนออก จากนั้นก็จัดสร้างเป็นแบบสอบถามรอบที่ 2 ส่งกลับไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เหล่านั้นอีกครั้ง แบบสอบถามรอบนี้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะต้องสามารถจัดลำดับความสำคัญของ แต่ละข้อ ในรูปแบบของการให้เปอร์เซ็นต์หรือแบบมาตราวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) รวมทั้ง เขียนเหตุผลที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยในแต่ละข้อ ลงในช่องว่างที่เว้นไว้ในตอนท้ายประโยค นอกจากนี้หากมีคำถามข้อใดที่ไม่ชัดเจน หรือควรมีการแก้ไขสำนวน ผู้เชี่ยวชาญสามารถเขียน

คำแนะนำลงในช่องว่างดังกล่าว หรือเพิ่มเติมเนื้อหารายการได้อีกด้วย ในบางครั้งผู้ทำการวิจัยอาจไม่ได้เริ่มต้นด้วยการส่งแบบสอบถามแบบปลายเปิดเหมือนอย่างรอบแรก แต่สร้างแบบสอบถามฉบับแรกในลักษณะคล้าย ๆ กับแบบสอบถามรอบที่ 2 และสร้างคำถามเกี่ยวกับปัญหาที่คำสั่งวิจัยขึ้นเอง แล้วจึงส่งไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอให้จัดลำดับความสำคัญของแต่ละข้อ แบบสอบถามในลักษณะนี้ ผู้ทำการวิจัยควรมีคำถามปลายเปิดในตอนท้ายของแบบสอบถาม เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้

รอบที่ 3 หลังจากที่ได้รับแบบสอบถามรอบที่ 2 จากผู้เชี่ยวชาญคืนแล้ว ผู้ทำการวิจัยนำคำตอบในแต่ละข้อคำนวณหาค่ากลางซึ่งมักจะหาค่ามัธยฐาน (Median) หรือฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (Interquartile Range) แล้วสร้างแบบสอบถามใหม่ โดยใช้ข้อความเดียวกับแบบสอบถามรอบที่ 2 เพียงแต่เพิ่มตำแหน่งของค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ ของกลุ่มและตำแหน่งผู้ตอบท่านนั้น ๆ ได้ตอบแบบสอบถามในรอบที่ 2 แล้วส่งกลับไปให้ผู้ตอบท่านนั้น ๆ อีกครั้งหนึ่ง จุดประสงค์ของแบบสอบถามรอบนี้ เพื่อให้ผู้ตอบได้เปรียบเทียบความคิดเห็นของตนเองกับกลุ่ม แล้วพิจารณา ทบทวนอีกครั้งว่าต้องการยืนยันคำตอบเดิม หรือต้องการเปลี่ยนแปลงคำตอบใหม่ หากต้องการยืนยันคำตอบเดิมก็ได้รับการขอร้องให้เขียนเหตุผลสั้น ๆ ลงตอนท้ายของแต่ละข้อด้วย การส่งแบบสอบถามในรอบนี้นั้นจะจัดส่งไปให้กับผู้ที่ตอบ และส่งคืนแบบสอบถามรอบที่ 2 แล้วเท่านั้น

รอบที่ 4 ผู้ทำการวิจัยจะทำตามขั้นตอนเดียวกับรอบที่ 3 คำนวณหาค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยควอร์ไทล์ จากคำตอบที่ได้มาใหม่แล้วใส่ลงในแบบสอบถามที่มีรูปแบบและเนื้อหา เช่นเดียวกับฉบับในรอบที่ 3 รวมทั้งใส่ตำแหน่งของผู้ตอบท่านนั้น ๆ จากการตอบฉบับที่ 3 ด้วย จากนั้น ส่งไปให้ผู้ตอบพิจารณาทบทวนคำตอบอีกครั้ง

โดยทั่ว ๆ ไปมักจะตัดการส่งแบบสอบถามในรอบที่ 4 แล้วใช้ผลที่ได้ในรอบที่ 3 พิจารณา เสนอผลวิจัย และความคิดเห็นในรอบที่ 3 และรอบที่ 4 มีความแตกต่างกันเล็กน้อยเพียงใด

6. ข้อดีของเทคนิคเดลฟาย

เทคนิคเดลฟายเป็นเทคนิคที่นิยมนำมาใช้แพร่หลายในงานวิจัยแขนงต่าง ๆ ซึ่งสามารถสรุปข้อดีของเทคนิคเดลฟาย ได้ดังนี้ ประยูร ศรีประสาธน์ (2523 : 49-60 ; อ้างถึงใน เนติ เกลียวอารศ. 2551-74)

6.1 เป็นเทคนิคที่สามารถรวบรวมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวนมาก โดยไม่ต้องมีการจัดประชุม ทำให้ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย ไม่มีข้อจำกัดในด้านภูมิศาสตร์ในการเดินทาง

6.2 คำตอบที่ได้จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญน่าเชื่อถือ เนื่องจากผ่านการพิจารณาไตร่ตรอง หลายขั้นตอนและต้องตอบซ้ำหลายรอบ ความสอดคล้องกันของความคิดเห็น หรือนันทามติจึงได้มาจากการพิจารณาร่วมกันอย่างละเอียดรอบคอบ

6.3 เป็นเทคนิคที่เปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญให้คำตอบโดยอิสระ ไม่มีการเผชิญหน้ากัน ผู้เชี่ยวชาญทราบเพียงคำตอบของกลุ่มทั้งหมด โดยการให้ผลย้อนกลับ

6.4 ผู้เชี่ยวชาญมีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้อย่างเท่าเทียมกัน เพราะทุกคนจะตอบแบบสอบถามฉบับเดียวกันทุกขั้นตอน นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญยังมีโอกาสรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นเท่า ๆ กัน มีโอกาสปรับเปลี่ยนหรือยืนยัน เพื่อความคิดของตนเองจนเกิดความมั่นใจ และช่วยให้การพิจารณาประเด็นปัญหา ได้อย่างลึกซึ้งมากขึ้น

6.5 สามารถทราบลำดับความสำคัญของข้อมูลและเหตุผลในการตอบรวมทั้งความสอดคล้องในการแสดงความคิดเห็น ได้เป็นอย่างดี

6.6 คำตอบของกลุ่มสามารถอธิบายได้ด้วยสถิติ

7. ข้อจำกัดของเทคนิคเดลฟาย

ในการนำเทคนิคเดลฟายไปใช้ ผู้ใช้ควรพิจารณาด้วยความระมัดระวัง เนื่องจากเทคนิคดังกล่าวยังมีข้อจำกัดหลายประการ สรุปได้ดังนี้ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2535 : 41 ; อ้างถึงใน เนติ เกลยวเรศ. 2551-74)

7.1 เทคนิคเดลฟาย ต้องมีการส่งแบบสอบถามหลายรอบเพื่อให้เกิดความเที่ยงตรงของความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญ จึงทำให้ผู้เชี่ยวชาญรู้สึกว่าถูกรบกวน และเกิดความเบื่อหน่าย ซึ่งส่งผลให้ได้ข้อมูลไม่ครบในแต่ละรอบ ทำให้ผลการวิจัยไม่น่าเชื่อถือ

7.2 การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย มุ่งทำนายเหตุการณ์ในอนาคต คำตอบผู้เชี่ยวชาญ อาจเป็นการแสดงความหวัง หรืออคติของผู้ตอบเกี่ยวกับประเด็นนั้น ๆ มากกว่าการทำนายความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ในอนาคต

7.3 การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญและเกณฑ์การพิจารณาเลือกผู้เชี่ยวชาญ ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญอย่างแท้จริง อย่างน้อยที่สุดผู้เชี่ยวชาญต้องมีลักษณะครบ 3 ประการ คือ เป็นผู้ที่มีความรู้ความเต็มใจและเห็นความสำคัญของการวิจัย

ผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการคัดเลือกขาดคุณสมบัติ บางประการข้างต้น อาจทำให้ข้อมูลที่ได้รับ หรือ ผลการวิจัยขาดความน่าเชื่อถือ

7.4 คำถามหลายคำถามที่ยังตอบไม่ได้ เช่น จะใช้อะไรกับข้อมูลที่จะทำให้ทราบ ความอคติของผู้เชี่ยวชาญอย่างมีระบบ หรืออาจจะอนุญาตให้ผู้เชี่ยวชาญ ไม่ตอบคำถามที่ตนเห็นว่าไม่มีความเชี่ยวชาญได้หรือไม่ และการตัดสินใจของผู้เชี่ยวชาญที่อยู่ต่างสาขาวิชาจะอย่างไร จึงจะนำมาผสมผสานกันได้ดีที่สุด

7.5 ผู้วิจัยขาดความรอบคอบ หรือมีความลำเอียงในการพิจารณาวิเคราะห์คำตอบที่ได้ ในแต่ละรอบ ทำให้ผลการวิจัยคลาดเคลื่อน

7.6 การกำหนดระยะเวลาการทำนายเหตุการณ์อนาคต เป็นสิ่งที่ต้องระมัดระวังหาก กำหนดให้ผู้เชี่ยวชาญทำนายเหตุการณ์ในระยะเวลาใกล้หรือไกลเกินไป อาจจะทำให้ผู้เชี่ยวชาญ ทำนายด้วยความยากลำบาก และเกิดความคลาดเคลื่อนได้

จากที่นำเสนอไปจะเห็นได้ว่า สามารถนำเอาเทคนิคเดลฟายมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้ เนื่องจากรูปแบบการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมีวินัยนั้น ยังไม่มีการพัฒนาขึ้นมาอย่างเป็นมาตรฐาน และยังถือว่าเป็นเรื่องใหม่ในวิชาชีพครู ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอาศัยความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง ที่จะใช้ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการพิจารณา เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับรูปแบบฯ ดังกล่าว โดยสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ปราศจากการครอบงำ (Dominate) ใด ๆ และสิ่งที่สำคัญที่สุดในการใช้เทคนิคเดลฟาย คือ การเลือกผู้เชี่ยวชาญ เพราะผลการวิจัยออกมาดี ถูกต้องเพียงใด ขึ้นอยู่กับความเชี่ยวชาญของผู้ตอบ

ดังนั้น ในการเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการโดยให้ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ได้รับการยอมรับในแวดวงวิชาการ

โดยสรุปแล้วเทคนิคเดลฟายเป็นวิธีการรวบรวมความคิดเห็นที่สอดคล้องกันเกี่ยวกับ องค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมีวินัยจากผู้เชี่ยวชาญ โดยการให้ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามจำนวน 3 รอบพร้อมทั้งให้ข้อสรุปและให้ผู้เชี่ยวชาญนั้น ๆ ได้พิจารณาผลย้อนกลับ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ทรงศรี ตุ่นศรี (2545 : 159) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิชาคณิตศาสตร์ โรงเรียนวัดสิงห์สถิตและโรงเรียนวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท จำนวน 45 และ 40 คน โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการประเมินตามสภาพจริงที่สร้างขึ้นและพัฒนาขึ้น ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) กำหนดเป้าหมายหรือผลที่ต้องการให้เกิดแก่นักเรียน 2) การกำหนดภาระงานการเรียนรู้ตามสภาพจริง 3) การกำหนดมิติในการประเมิน 4) กำหนดวิธีและเกณฑ์การประเมิน 5) การกำหนดลักษณะของกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตามสภาพจริง 6) การประเมินการปฏิบัติการภาระงานตามสภาพจริงจากเพิ่มสะสมงานที่นักเรียนจัดทำขึ้นและ 7) การลงสรุปความรู้ความสามารถและคุณลักษณะของนักเรียนจากการหาคุณภาพของรูปแบบก่อนก่อนนำไปใช้จริงพบว่ารูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงมีความเหมาะสม สามารถสื่อความเข้าใจ ได้ดี มีความเที่ยงตรงครอบคลุมและมีความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ เมื่อนำรูปแบบไปใช้จริงใน โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างพบว่า รูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงทำให้นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ มีความเชื่อในสมรรถภาพตน และมีการกำกับตนเองในการเรียนดีขึ้น โดยทั้งนักเรียน ครูผู้สอน ผู้บริหาร และผู้ปกครองหรือคณะกรรมการสถานศึกษามีความพึงพอใจในผลที่เกิดขึ้นจากการนำรูปแบบไปปฏิบัติ เห็นประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

เด่นจิต จันทะมุต (2548 : 112-115) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ โรงเรียนนามนพิทยาคม อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์เพื่อพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการประกอบด้วย 4 ขั้น คือ ขั้นวางแผน (Planning) ขั้นปฏิบัติ (Action) ขั้นสังเกต (Observation) และขั้นสะท้อนผล (Reflection) ดำเนินการ 2 วงรอบ ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า 9คน กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 50 คน ผู้ให้ข้อมูล 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกกิจกรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการตรวจสอบข้อมูลสามเส้า (Triangulation Technique) ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาวงรอบที่ 1 นักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้น 2 ด้าน คือการรับผิดชอบต่อตนเอง และการรับผิดชอบต่อส่วนรวมแต่บางรายการยังมีปัญหาอยู่บ้าง คนละไม่เกิน 1 พฤติกรรม จึงต้องปรับปรุงในวงรอบที่ 2 พบว่า

พฤติกรรมนักเรียนดีขึ้นทุกรายการทุกคน สรุปได้ว่าการศึกษาคั้งนี้ นักเรียนมีคุณลักษณะที่มีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวมทุกคนทุกพฤติกรรม

สมศักดิ์ ภู่วิภาดาพรรณ (2549 : 152) ได้ศึกษารูปแบบการประเมินตามสภาพจริงเพื่อการประกันคุณภาพการเรียนรู้ระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยคือ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการสอนภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 17 คน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการประเมินตามสภาพจริงเพื่อการประกันคุณภาพการเรียนรู้ระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา ประกอบด้วย 1) เป้าหมายการเรียนรู้ 2) ดัชนีบ่งชี้การเรียนรู้ 3) การกำหนดชิ้นงาน และ 4) เกณฑ์มาตรฐานที่ใช้ในการประเมิน รูปแบบการประเมินดังกล่าวให้ผลเป็นที่น่าพึงพอใจกับผู้เรียนทั้งด้านทักษะความรู้ ทักษะปฏิบัติ และเจตคติต่อการเรียน การวิจัยการศึกษาคั้งนี้ มีผลการประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้รูปแบบการประเมินตามสภาพจริงของนักศึกษามีผลเป็นที่พึงพอใจเช่นเดียวกัน

พนิดา อินณรงค์ (2550 : 117-120) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนท้องถิ่นชนคาภิบาล จังหวัดนครศรีธรรมราชกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย ประกอบด้วย ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนท้องถิ่นชนคาภิบาล จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2548-2549+ จำนวน 117 คน 223 คน และ 192 คน ตามลำดับ รวมทั้งสิ้น 432 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการวิจัยคั้งนี้ ได้ข้อสรุป ดังนี้ 1) ได้ตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 5 ด้านคือด้านความมีวินัย ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเสียสละ สามัคคี ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความกตัญญู กตเวทีโดย แต่ละด้านประกอบด้วยตัวบ่งชี้สำคัญ 4 ตัวบ่งชี้ 2) รูปแบบการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการในแต่ละรอบปี เน้นการดำเนินการ 5 ขั้นตอน คือ 2.1) วิเคราะห์ทบทวนคุณลักษณะ และตัวบ่งชี้ที่มุ่งประเมิน พร้อมกำหนดวิธีการประเมินและเกณฑ์การตัดสิน 2.2) จัดทำ ปรับปรุงคู่มือการประเมินในรอบปี 2.3) บันทึกพฤติกรรมและรวบรวมข้อมูลตลอดปี 2.4) วิเคราะห์ ตัดสินผลการประเมินรายคน และระดับชั้นเรียน 2.5) รายงานผลการประเมินต่อผู้เกี่ยวข้องและ 3) ผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบ พบว่า รูปแบบที่มีความเหมาะสม มีประสิทธิภาพและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติในระดับมาก ผู้ร่วมวิจัยมีความพึงพอใจและเกิดการเรียนรู้ในระดับมาก และนักเรียน ครู ผู้ปกครอง เห็นว่ารูปแบบการประเมินที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม และควรนำไปใช้อย่างต่อเนื่องต่อไป

สุริย์ มุกคอกไม้ (2550 : 54-56) ได้ศึกษาการส่งเสริมวินัยตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในโรงเรียนวัดแสงสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู ในโรงเรียนวัดแสงสรรค์ จำนวน 41 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้คือค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่าการส่งเสริมวินัยนักเรียนตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในโรงเรียนวัดแสงสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านคือ 1) วินัยด้านการแสดงความเคารพ 2) วินัยด้านการเข้าแถว 3) วินัยด้านการแต่งกาย 4) วินัยด้านความสะอาด 5) วินัยด้านการตรงต่อเวลา 6) วินัยด้านการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับและแนวปฏิบัติของโรงเรียนตามลำดับ

นารีรัตน์ พุกัน (2553 : 131-133) ได้ศึกษาการพัฒนามาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครหาดใหญ่กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้บริหารเทศบาลจำนวน 8 คน กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครหาดใหญ่จำนวน 17 คน กลุ่มที่ 3 ครู ผู้ปกครอง นักเรียน ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครหาดใหญ่ 5 โรงเรียนจำนวน 1,022 คน ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ผลการวิจัย พบว่า มาตรฐานตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่พัฒนาขึ้นจำนวน 7 มาตรฐาน 23 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) มีสุขนิสัย สุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี มี 5 ตัวบ่งชี้ 2) มีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา มี 3 ตัวบ่งชี้ 3) รู้จักคุณค่าของตนเอง มี 3 ตัวบ่งชี้ 4) กล้าเผชิญสิ่งแวดล้อมภายนอก มี 3 ตัวบ่งชี้ 5) รู้จักใช้วิธีการในภาคปฏิบัติ มี 3 ตัวบ่งชี้ 6) คิดแบบองค์รวมทั้งระบบและมีวิสัยทัศน์ มี 3 ตัวบ่งชี้ และ 7) มีจิตบริการ มี 3 ตัวบ่งชี้ ผลการทดลองใช้มาตรฐานตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมิน พบว่า กลุ่มนักเรียนที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดีเยี่ยมมีผลประเมินตามมาตรฐาน โดยรวมสูงกว่านักเรียนที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต้องปรับปรุง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการประเมินการใช้มาตรฐานตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมิน พบว่า กลุ่มนักเรียนที่รับการประเมินมีความคิดเห็นในประเด็นความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความถูกต้อง และมีประโยชน์ต่อการนำไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด โดยความคิดเห็นที่มีต่อประเด็นดังกล่าวในภาพรวม และรายด้านของทั้ง 2 กลุ่ม ไม่แตกต่างกัน

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Andrews. (1994 : Abstract) ได้ศึกษารูปแบบการประเมินตามสภาพจริง โดยการนำเพิ่มสะสมงานไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อแก้ปัญหาการไม่รู้หนังสือ โดยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพพบว่า 1) การประเมินตามสภาพจริงและการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมคือดำเนินการไปตามความต้องการของนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญ 2) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนจะอยู่ในรูปผู้ร่วมมือในกระบวนการเรียนรู้ 3) เพิ่มสะสมงานประกอบด้วยเอกสารหลักฐานที่แสดงความสำเร็จในการอ่านและการเขียนของนักเรียน 4) ครูและนักเรียนมีนิสัยของการไตร่ตรองตนเอง (Self Reflection) ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเอง (Goal Setting) และการกำกับตนเอง (Self Monitoring) 5) ข้อมูลในเพิ่มสะสมงานช่วยในการสื่อสารระหว่างผู้ปกครองหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และเพื่อวางแผนการจัดการเรียนการสอนต่อไป และ 6) จุดเด่นของเพิ่มสะสมงานคือ ครูมีความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีผลการปฏิบัติและไม่ดีอย่างเท่าเทียมกัน

Royal. (2004 : 2733-A) มีความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้าเพื่อระบุปัญหาวิญญ์นักเรียนที่ส่งผลต่อการพักการเรียนในโรงเรียนและนอกโรงเรียนเพื่อเปรียบเทียบเพศและระดับชั้นของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายนักเรียนที่ถูกพักการเรียนจากสภาพแวดล้อมการศึกษาปกติโดยทั่วไปจะทำให้เกิดความสามัคคีทำการช่วยเหลือและก้าวร้าวมากกว่าเพื่อน ๆ ของตนเพื่อจำแนกความแตกต่างอย่างชัดเจนระหว่างกระทำ ความรุนแรงกับเรื่องราวทางวิญญ์จะต้องดำเนินขั้นตอนเพื่อระบุปัญหาวิญญ์ในระดับสูงและเพื่อพัฒนากลยุทธ์และ โปรแกรมที่มีประสิทธิภาพที่จะกล่าวถึงประเด็นปัญหาเหล่านี้ (Stephens. 1998 : 141) ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือเพื่อศึกษาปัญหาวิญญ์ของนักเรียนเพื่อให้ได้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาพฤติกรรมของนักเรียนในโรงเรียนผลการศึกษาพบว่าข้อมูลช่วยสนับสนุนความแตกต่างในประเภทการละเมิดวินัยซึ่งส่งผลต่อการสั่งพักการเรียนในโรงเรียนและนอกโรงเรียนตามที่ระบุไว้โดยระดับชั้นเรียนของนักเรียน ในขณะที่การละเมิดวินัยสำหรับนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงต่างกันการสั่งพักการเรียนนักเรียนชายเกิดขึ้นบ่อยกว่านักเรียนหญิงสามเท่าครูในโรงเรียนต้องระบุนการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพที่จะลดปัญหาวิญญ์นักเรียนลงได้โรงเรียนต้องตอบสนองต่อวินัยที่มีการพิจารณาการลงโทษด้านจริยธรรมรวมทั้งการพัฒนาส่วนบุคคลของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงด้วยผู้นำต้องรู้ว่าความรุนแรงเป็นพฤติกรรมที่เรื้อรังมาและต้องรู้ว่าความพยายามทางการศึกษาเพื่อความไม่รุนแรงสันติภาพศึกษาทักษะทางสังคมพฤติกรรมแบบร่วมมือและบุคลิกศึกษาเหล่านี้จะต้องนำมาสอนเมื่อระบุปัญหาวิญญ์นักเรียนแล้วกลยุทธ์ก็สามารถจะนำมากล่าวถึงเพื่อลดการเกิดความสามัคคีกันในโรงเรียนลงได้และสามารถจะช่วยนักเรียนให้บรรลุศักยภาพทางวิชาการได้อย่างเต็มที่

Iannelli. (2005 : Abstract) ได้ศึกษาการประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินความเสี่ยงในการป้องกันการคุกคามทางเพศในองค์กร ในส่วนแรกของการวิจัยได้นิยามเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศและพรรณนาเกี่ยวกับผลกระทบที่สืบเนื่องจากการคุกคามทางเพศ รูปแบบเชิงทฤษฎีที่สำคัญและปัจจัยเสี่ยงของการคุกคามทางเพศ ในส่วนที่สองได้อธิบายถึงการประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินความเสี่ยงสำหรับการคุกคามทางเพศ โดยรูปแบบสามารถช่วยให้องค์กรรู้ตัวเองว่าองค์กรอยู่ในภาวะถูกคุกคามทางเพศหรือไม่ และผลการประเมินความเสี่ยงนั้นสามารถนำไปสู่การป้องกันองค์กรและบุคลากรให้รอดพ้นจากการถูกคุกคามทางเพศได้อย่างไร รากฐานของรูปแบบการประเมิน คือ กฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศ หลักการของการบริหารธุรกิจและหลักจิตวิทยาขององค์กร ผู้วิจัยได้ประยุกต์ลักษณะทางจิตวิทยาพฤติกรรมองค์กรในการสร้างกลยุทธ์ในการป้องกันการคุกคามทางเพศ ซึ่งหลักการทางจิตวิทยาขององค์กรต่างๆ เหล่านี้ ได้แก่วัฒนธรรมองค์กร การฝึกงาน การตัดสินใจ การแบ่งสายการบังคับบัญชา และความยุติธรรมในองค์กร

Miller. (2005 : Abstract) ได้ศึกษาการประเมินค่าของโปรแกรมการศึกษาวิธีการเลือกเกี่ยวกับการฝึกฝนภายหลังของการทำให้เกิดผลในปีแรกของโรงเรียนทั่วรัฐเท็กซัสจำเป็นที่จะต้องแก้ปัญหาเพื่อให้ตรงตามเงื่อนไขความต้องการของวุฒิสภาปี 1995 จำนวน 37 บท ซึ่งทางเขตได้ให้โปรแกรมทดลองเกี่ยวกับการศึกษาแก่นักเรียนที่มีปัญหาเรื้อรังด้านพฤติกรรมการศึกษาการวิจัยที่ถูกพัฒนาในเขตโรงเรียนของรัฐเท็กซัส เขตบ้านนอกเป็นส่วนใหญ่ซึ่ง โรงเรียนทางตอนใต้ของรัฐเท็กซัสกำลังนำโปรแกรมนี้มาใช้โปรแกรมการศึกษาวิธีการเลือกเกี่ยวกับการฝึกฝนนี้เป็นการฝึกให้นักเรียนฝึกฝนตนเองให้เรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อม มากไปกว่านั้นยังฝึกฝนนิสัยของนักเรียนพวกที่ชอบทำลาย และรวมทั้งการปรับปรุงทางด้านวิชาการและเชิงพฤติกรรมรวมไปถึงทางสังคม การศึกษาการวิจัยคำอธิบายของโปรแกรมการศึกษานี้วิธีการเลือกเกี่ยวกับการฝึกฝนและกลยุทธ์นั้นที่นำไปสู่การลดจำนวนนักเรียนที่เป็นปัญหา ภายหลังการร่วมโปรแกรมอย่างสมบูรณ์การศึกษาถูกอธิบายอย่างละเอียดจากการรับรู้ของประชากร 4 กลุ่ม ได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง แคมปัส และผู้อำนวยการ ซึ่ง โปรแกรมนี้ได้แสดงให้เห็นถึงการลดจำนวนนักเรียนที่เป็นปัญหาภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมอย่างสมบูรณ์ ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลรวมทั้งบทวิจารณ์ของเอกสารเก่า การบันทึกนักเรียนที่ผ่านการอบรม และแบบสอบถามการสำรวจจากกลุ่มคน การวิเคราะห์ของข้อมูล การให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อนักการศึกษาทั่วสหรัฐอเมริกาเพื่อดำเนินการ โปรแกรมที่ถูกสร้างโครงสร้างเพื่อนักเรียนที่ทำลายให้มีจำนวนลดลง ภายหลังร่วมด้วยในโปรแกรมที่เหมือนกัน ออกแบบเพื่อตรงตามเงื่อนไขความจำเป็นของท้องถิ่น

จากเอกสารและงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและค้นคว้าล้วนเป็นความรู้และแนวทางให้ผู้วิจัย เกิดองค์ความรู้ความสามารถและความมั่นใจในการนำความรู้และเทคนิคไปใช้ในการพัฒนาแบบ ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน ความมีวินัยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน ในอำเภอศรีสมเด็จให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำมาสร้างกรอบแนวคิดของ การวิจัยดังแผนภาพที่ 4 เพื่อใช้เป็นกรอบในการพัฒนารูปแบบการประเมินคุณลักษณะอัน พึงประสงค์ด้านความมีวินัยต่อไปซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

แผนภาพที่ 4 กรอบแนวคิดการวิจัย